

Institutionen för socialvetenskap
Socionomprogrammet 210 hp

En kvalitativ studie om fältarbetares upplevelse av sin yrkesidentitet och profession

A qualitative study of outreach workers experience of their professional identity and profession

Ladän Heidari

Examensarbete i socialt arbete, 15 hp

SOC 63, VT20

Kandidatexamen

Examinator: Anders Kassman

Sammanfattning

Denna uppsats är en kvalitativ studie som syftar till att undersöka fältarbetarens syn på sin yrkesroll samt hur fältarbetaren ser på professionalitet inom fältyrket. Studien har genomförts genom semistrukturerade intervjuer med sex stycken socionomer som arbetar som fältarbetare med inriktning mot ungdomar, i tre olika områden i Stockholms län. Studiens teori är grundad på professionsteori och yrkesidentitetsteori. Den tidigare forskningen redogör för fältarbetets kontext i Sverige och internationellt, utmaningar inom fältverksamheten samt forskning om interprofessionellt arbete, dvs arbetsplatser där personer med olika utbildningar och kompetenser arbetar med samma arbetsuppgifter. Studiens resultat visade att samtliga informanter uppfattade en låg yrkesstatus och en ständig vilja att försvara sin utbildningsbakgrund. De bakomliggande orsakerna till den låga yrkesstatusen varierade enligt informanterna. Vissa menade att fältarbetet historiskt sett inte varit professionellt då man under lång period inte hade något utbildningskrav för fälttjänsterna. En del menade att det lever kvar än idag men att vissa arbetsplatser har börjat ha socionomexamen som krav. Andra menade att den låga statusen berodde på att arbetet är ostrukturerat och att det i och med det inte finns något krav på kvalitet. Resultatet visar att det fanns skillnader mellan de tre bostadsområdena. De fyra fältarbetarna som arbetade i områden med låg socioekonomisk status hade liknande svar och uppfattning kring de bakomliggande orsakerna till yrkets låga status. Dessa fyra uppgav att deras möjlighet att utvecklas och utföra ett bra professionellt socialt arbete begränsades av att deras arbetsgrupper bestod av andra professioner än enbart socionomer. Detta ledde till att de gång på gång behövde diskutera grundprinciperna för det sociala arbetet med sina kollegor. De två som arbetar i området med hög socioekonomisk status delade inte samma bild men uppgav att även de behövde kämpa med att höja sin yrkesstatus i andras ögon. Deras uppfattning var att de kunde utföra ett bra professionellt socialt arbete som fältarbetare. Det som ändå var gemensamt för alla sex informanter var att de på olika sätt beskrev att en ambivalens skapats i yrkesidentiteten sedan de börjat arbeta som fältarbetare.

Nyckelord: socialt arbete, yrkesroll, profession, yrkesidentitet, fältarbete, uppsökande socialt arbete, interprofessionellt arbete

Abstract

This thesis is a qualitative study aimed at examining the outreach worker's view of their professional role and how the outreach worker views professionalism in the field. The study has been done through semi-structured interviews with six social workers who work as outreach workers focused on youths in three different areas in Stockholm County. The study's theory is based on professional theory and professional identity theory. Previous research is based on the outreach worker's context in Sweden and internationally, challenges in the outreach work and research on interprofessional work, ie workplaces where people with different education and skills work with the same tasks. The study showed that all informants perceived a low professional status and a constant wish to defend their educational background. What the informants considered as the reasons behind the low status varied, some believed that the field work historically was a profession that for a long time had no educational requirements for working as an outreach worker. They meant that this is still common, but that some workplaces have started to have a social worker degree as a requirement. Others believed that the low status was due to the work being unstructured and that there is no demand for quality. It was clear in the study that there were differences between the three residential areas. The four field workers who worked in areas with low socioeconomic status had similar answers and perceptions about the underlying causes of the low status of the profession, these four responded that the opportunities to develop and perform a good professional social work was limited since they worked interprofessionally which led to repeated discussions about the basic principles of social work with their colleagues. The two who work in the area with high socioeconomic status did not share the same image but said that they too had to struggle with raising their professional status in the eyes of others. Their view was that they could perform a good professional social work as outreach workers. What was common to all informants was that in different ways they describe ambivalence had developed in their professional identity since they started working as outreach workers.

Keywords: social work, professional work, profession, professional identity, outreach worker, outreach social work, interprofessional work

1	Inledning	6
1.1	Bakgrund till studie	7
1.2	Problemformulering.....	7
1.3	Syfte	7
1.4	Frågeställningar	8
1.5	Begreppsförklaringar	8
2	Teoretiska utgångspunkter	9
2.1	Professionsteori.....	9
2.1.1	Tillit till professionen	9
2.2	Yrkesidentitet	10
2.2.1	Socialarbetares yrkesidentitet.....	10
2.2.2	Yrkesstatus.....	11
3	Tidigare forskning	12
3.1	Fältarbete	12
3.1.1	Historisk bakgrund.....	12
3.1.2	Fältarbetarens kontext i Sverige.....	12
3.1.3	Fältarbetarens kontext internationellt	12
3.1.4	Avsaknaden av metoder, forskning och dess konsekvenser	13
3.2	Interprofessionalitet	14
4	Metod.....	17
4.1	Metod för datainsamling.....	17
4.2	Förförståelse.....	18
4.3	Urval	19
4.4	Avgränsningar	20
4.5	Metoddiskussion.....	20
4.5.1	Reliabilitet och validitet	20
4.6	Kritisk metoddiskussion	21
4.7	Etiska överväganden	22
5	Resultat och analys	24
5.1	Professionalitet.....	24
5.1.1	Professionalitet.....	24

5.1.2	Personlig, privat och professionell	25
5.1.3	Kompetens.....	26
5.2	Yrkesidentitet	28
5.2.1	Egen känsla.....	28
5.2.2	Andras syn	30
5.2.3	Låg status.....	31
5.3	Förutsättningar och handlingsutrymme	32
5.3.1	Användning av sin kompetens.....	32
5.3.2	Arbetsgruppen.....	33
5.4	Utmaningar.....	35
5.4.1	Interprofessionalitet.....	35
5.4.2	Ordningvakter	37
5.4.3	Utsatthet.....	37
6	Slutdiskussion.....	39
6.1	Slutsatser och diskussion	39
6.2	Förslag på vidare forskning	40
	Referenser.....	42
	Bilaga 1 – intervjuguide	44
	Bilaga 2 – samtyckesinformation	45

1 Inledning

Socionomyrket är brett och det finns möjlighet att arbeta inom många olika områden. Under socionomutbildningen genomgår studenten en professionaliseringsprocess där studentens kompetens ökar och studenten lär sig genom olika moment under utbildningens gång att socialiseras in i yrkesrollen. Under den verksamhetsförlagda utbildningsdelen ökar studenternas kunskap om detta när de får testa de färdigheter de fått under utbildningen i praktiken. En del av det sociala arbetet är att bedriva uppsökande fältarbete riktat mot olika målgrupper i samhället.

Socionomer kan arbeta som fältarbetare men även personer med andra utbildningsbakgrunder eller personer med lång erfarenhet av arbete med ungdomar, även personer utan akademisk utbildning kan jobba som fältarbetare. Fältarbetare är således ingen skyddad titel. Personlig lämplighet efterfrågas och olika professioner arbetar tillsammans då det historiskt sett inte funnits socionomkrav för att anställas som fältarbetare. Numera söker fältverksamheter allt oftare socionomer och vissa kommuner och stadsdelar har börjat ha socionomexamen som krav. Dock ser detta väldigt olika ut i olika delar av landet och det är upp till arbetsgivarna att avgöra om behovet av utbildade socionomer finns eller ej.

Detta är även en politisk fråga där de kommuner som har ett liberalkonservativt styre har minskat och i vissa fall helt tagit bort fältverksamheter för att istället öka resurserna till fritidsledare, poliser och ordningsvakter (Årling, 2016). Man talar då om att öka tryggheten och att man gör detta genom att öka den polisiära närvaron. Exempel på detta är Solna kommun som menar att det inte är någon skillnad i resultatet om man använder sig av ordningsvakter eller fältarbetare (a.a). Vad detta synsätt har för inverkan på fältarbetares yrkesidentitet är svårt att veta men genom intervjuer, tidigare forskning och olika teorier kommer jag försöka öka insynen, kunskapen och förståelsen för fältarbetares identitet. Valet att studera teorier om yrkesidentitet och profession grundar sig i min uppfattning av att dessa teorier till stor del diskuteras under socionomutbildningen utifrån att man förväntas arbeta med andra socionomer och på arbetsplatser där rollen är mer given. Inom verksamhetsområden där både yrkesrollen och behovet av socionomkompetens ifrågasätts, kan det möjligtvis skapas en ambivalens i yrkesidentiteten.

Denna studie är relevant för socialt arbete då det finns lite forskning att tillgå kring fältarbetares yrkesidentitet och syn på professionalitet. Samtliga informanter beskrev en känsla av låg yrkesstatus jämfört med andra socionomarbeten samt arbetsuppgifter som inte upplevdes som relevanta. Detta ämne är inte speciellt beforskat och det gör att det finns en kunskapslucka inom just detta område. Förhoppningen med denna studie är att kunna bidra med kunskap i detta specifika ämne och för att öppna upp möjligheten för vidare forskning. De fältarbetare som hädanefter åsyftas är fältarbetare som arbetar med ungdomar i Stockholms län.

1.1 Bakgrund till studie

En viktig komponent för att förebyggande arbete ska fungera är att insatserna sker på fler nivåer än traditionellt socialt arbete som mestadels utgår från individnivå (Ander, 2005). Författaren skriver att socialt förebyggande arbete sker på tre olika nivåer. *Universella* insatser sker på en hel befolkningsnivå och syftar till att undvika vissa samhällsproblem, exempelvis nationell skolpolitik eller ekonomisk jämlikhetspolitik. Professioner inom denna nivå är exempelvis lärare och socialarbetare/fältarbetare. *Selektiva* insatser sker på gruppnivå och handlar om att identifiera vart punktinsatser behövs i samhället. Här identifierar man om vissa insatser behövs i ett visst bostadsområde eller med olika grupper som exempelvis tjejgrupper, hbtqi-grupper eller andra grupper där det kan finnas behov av sociala punktinsatser. Även här arbetar socialarbetare/fältarbetare. *Indikerade* insatser sker på individnivå, detta sker exempelvis i uppsökande arbete när fältarbetare träffar enskilda ungdomar. Traditionellt socialt arbete sker oftast på denna nivå när exempelvis socialsekreterare eller behandlare bedriver socialt arbete på individnivå. För att arbeta förebyggande och uppsökande behöver fältarbetaren kunna analysera de situationer hen möter utifrån dessa tre nivåer för att kunna fastställa vilken av dessa nivåer som problemet ska arbetas på (a.a, 2005). Det finns svårigheter i hur man mäter förebyggande insatser och att veta vad olika insatser ger för resultat. Med anledning av detta menar författaren att metodutveckling och dokumentation är en viktig del av fältarbetet för att med tiden kunna fastställa arbetets mätbara effekter.

1.2 Problemformulering

Det uppsökande arbete som fältarbetare bedriver är många gånger den första kontakten som ungdomar har med socialtjänsten och det är i och med det viktigt att fältarbetare har god kunskap om socialtjänsten och socialtjänstlagarna. Det kan finnas en misstro till myndigheter från ungdomarnas sida, kan det då befästas ytterligare om fältarbetare inte känner tilltro till myndigheter? Jag vill undersöka vad fältarbetare som jobbar med ungdomar i Stockholms län, uppfattar att det finns för utmaningar i fältyrket samt hur de ser på sin yrkesroll. Ett ytterligare område som jag vill undersöka är hur fältarbetare upplever att de får användning av sin kompetens i arbetet och om det upplever att de har handlingsutrymme att utföra ett professionellt socialt arbete. Forskningsunderlaget gällande fältarbete är begränsat och utrymmet området ges i litteraten är i förhållande till annat socialt arbete ytterst liten. Därav blir det om än viktigare att studera olika aspekter och iakttagelser från personer som är verksamma inom området.

1.3 Syfte

Jag vill med denna studie undersöka fältarbetarens syn på sin yrkesroll samt hur fältarbetaren ser på professionalitet inom fältarbetet.

1.4 Frågeställningar

1. Hur ser fältarbetare på sin yrkesroll?
2. Hur upplever fältarbetare att de får användning av sin professionella kompetens?
3. Vilka utmaningar identifierar fältare kopplat till sin yrkesroll?

1.5 Begreppsförklaringar

Jag har i denna studie valt att använda benämningen fältarbetare när jag refererar till de uppsökande socialarbetarna. Informanterna använder sig utöver det titlar såsom fältassistent, fältare och uppsökare. Vidare har jag valt att använda begreppen socionom och socialarbetare synonymt i studien. Begrepp som upprepas i studien har förklarats ytterligare nedan.

Uppsökande arbete innebär i denna studie det sociala arbetet som är kontakt- och relationsskapande och som riktas till olika grupper i samhället. Det uppsökande arbetet sker i offentliga miljöer, där grupperingarna befinner sig. Den som arbetar uppsökande kan varken kontrollera eller organisera sammanhanget utan kontakten sker frivilligt och på brukarens arena. Uppsökande verksamhet riktad mot ungdomar sker på skolor, fritidsgårdar, centrum och i andra offentliga miljöer där ungdomar vistas (Andersson, 2013).

Fältarbetare definieras i denna studie som det yrke som bedrivs med uppsökande och förebyggande karaktär, riktad till olika målgrupper i samhället. Det uppsökande arbete som beskrivs ovan är en av fältarbetarens arbetsuppgifter. Fältarbetare arbetar inom socialtjänsten eller inom andra delar av den kommunala verksamheten, såsom exempelvis kultur och fritidsenheten.

Topor & Borg (2008) skriver att *professionalitet* innebär att det finns vissa krav på yrkespersonen som att denne exempelvis bör ha förskaffat sig kunskaper inom det området hen verkar inom utöver de egna erfarenheterna. Ett annat krav som beskrivs är att den professionella ska kunna bemöta alla klienter eller brukare på samma villkor. En professionell yrkesverksam person ska kunna tillämpa de kunskaper som tidigare verksamma inom fältet har samlat med sin erfarenhet och aktuell forskning.

Yrkesidentitet innebär den process där en yrkesverksam med tiden betraktar sig själv som professionell i sitt arbete. Begreppet innefattar de förväntningar som finns på den professionella samt dennes professionella kompetens. Yrkesidentiteten handlar om hur den yrkesverksamma uppfattar sig själv i sitt yrke (Ulfsson & Flisbäck, 2011).

Begreppet *interprofessionellt arbete* innebär att olika professioner arbetar på samma arbetsplats med samma arbetsuppgifter. Detta gör att de behöver anpassa sig själva och sina kompetenser till varandra och skapa en gemenskap trots sina olika grundprofessioner.

2 Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt kommer jag att redogöra för de teorier jag har studerat för att kunna tolka och analysera det insamlade materialet samt för att kunna besvara studiens frågeställningar. Initialt bestod studies teoretiska utgångspunkt enbart av professionsteorin. Efter att studiens empiri visat att samtliga informanter beskrivit yrkesidentiteten som en bidragande faktor till hur professionaliteten påverkas har jag adderat en andra teori; yrkesidentitet.

2.1 Professionsteori

Begreppet profession kan delas in i tre olika definitionsteorier enligt Brante (2015). *Klassiska professioner*, som exempelvis läkare, jurister och arkitekter, som traditionellt är allmänt erkända yrken med utbildning över 5 år. Dessa professioner har hög social, ekonomisk och kulturellt kapital både globalt och i svensk kontext. Den andra professionstypen kallar han för *semiprofessioner* där de yrkesgrupper som kräver en högskoleutbildning men som är relativt moderna yrken med en nyfunnen social status. Dessa yrken är exempelvis lärare, socialarbetare och sjuksköterskor, professioner med en utbildningslängd på ca 3 år. Dessa yrken har alla en vetenskaplig grund och har med tiden börjat närma sig den klassiska professionen i status och kapital. Den tredje professionen som beskrivs är *preprofessioner* som innefattar yrken som strävar efter att få professionell status. Exempel på sådana yrken är fastighetsmäklare, fritidsledare och media-arbetare. Denna professionstyp baseras inte på någon vetenskaplig grund och har heller inte något sammanhängande kunskapssystem som strävar efter en yrkesgemensam utveckling, vilket leder till att professionen i dess klassiska meningen inte utvecklats (Brante, 2015).

Det som är utmärkande för professioner är de redskapen som erhålls under en utbildning. Dessa redskap är yrkesspecifika och nödvändiga för att kunna utföra det praktiska arbetet. Redskapen handlar om kunskap, förmåga och förhållningssätt som är yrkesspecifika. Det främsta kännetecknet för professioner är den högre akademiska kunskapen som visar på yrkesspecialiserad kunskap (Brante, 2015).

2.1.1 Tillit till professionen

Förtroendet från allmänheten till professionen är central och tilltron till deras kompetens bör vara av största intresse för de professionella. Detta för att den professionella i sitt arbete gör bedömningar som vilar på sin utbildning och eventuell legitimation och utan förtroende skapas rum för ifrågasättande. Brante (2015) skriver att frågan om allmänhetens förtroende för olika professioner är en högst politisk fråga då samhällen hela tiden förändras vilket gör att relationen mellan exempelvis välfärdspessionell service och klienter förändras vilket också påverkar förtroendet till

välfärdssamhället. Författaren ger exempel på hur välfärdsservicen blivit alltmer privatiserad de senaste åren och begrepp som ”klienters valfrihet” blivit allt vanligare. Detta menar författaren har skapat nya förutsättningar i relationen mellan stat, medborgare och den professionella. Brante (2015) skriver att en viktig politisk fråga är att undersöka om det finns förtroende för olika samhällsinstitutioner och hur de förändrar sig över tid samt om förtroendet för den professionellas kompetens skiljer sig mellan olika samhällsgrupper. En ytterligare förändring är evidensbasering av professionellt arbete som berör de etiska aspekterna, kollegiala relationerna och som påverkas av omgivningens förtroende till välfärdsinstitutioner. Syftet med evidensbasering av professionellt arbete är att avståndet mellan forskning och praktik ska minska. Sammanfattningsvis skriver författaren att man generellt har ett högre förtroende till yrken som man är mer beroende av och som har större inverkan på människors liv. Dessa yrken menar författaren blir mindre mottagliga för tillfälliga och enskilda berättelser som porträtteras negativt i exempelvis media. Professioner som tenderar att bli kritiserade är exempelvis socialsekreterare som med jämna mellanrum får sin professionella kompetens ifrågasatt.

2.2 Yrkesidentitet

Tidigt under socionomutbildningen påbörjas skapandet av yrkesidentitet när studenterna förväntas formulera vilka tankar och förväntningar de har på yrket och yrkesrollen. Yrkesrollen handlar om vilken syn man har på sig själv i sitt yrke, denna syn baseras på tidigare erfarenheter och etablerade uppfattningar av yrket. Yrkesrollen utvecklas med tiden i samband med att personlig utveckling sker och är en del av yrkesidentiteten (Svensson et al. 2008).

De faktorer som påverkar skapandet av yrkesidentiteten är kunskap om kommunikation, samspelet med klienter och allmänna yrkeserfarenheter, ju längre socionomen arbetar desto mer kommer denne att utveckla sin kompetens och bli mer säker i sin yrkesidentitet. Denna process tar tid men yrkesidentiteten består sammanfattningsvis av kunskaper inhämtade under utbildningen med praktiska erfarenheter över tid (Svensson et al. 2008).

2.2.1 Socialarbetares yrkesidentitet

Payne (2006) skriver att personer som delar en identitet har liknande egenskaper och att de har en gemensam grund. I denna gemenskap skapas utrymme för att definiera vad man inte är och vilka egenskaper man inte kopplar till den gemensamma identiteten. Det blir oundvikligt att vissa egenskaper och förhållningssätt exkluderas från denna gemenskapen. Payne (2006) definierar några egenskaper kopplat till socialarbetares yrkesidentitet. Han menar att en viktig egenskap är förmågan att agera problemlösare genom att exempelvis kunna vara ett samtalsstöd samtidigt som socialarbetaren har kunskaper om hur man kan länka brukaren rätt utifrån vad behovet är. En annan

egenskap är att ha förståelse för och arbeta utifrån mänskliga rättigheter och människovärdesprincipen. Socialarbetare strävar efter social förändring och att stärka människors egna resurser.

Panye (2006) skriver att socialarbetare i många år har kämpat med att försvara sitt yrke och värdet av att kunna uppnå social förändring i mellanmänskliga möten. Han skriver vidare att den allmänna uppfattningen av olika yrkesroller man kan anta som socialarbetare är bred, exempelvis har många en uppfattning av vad en socialsekreterare eller kurator gör. En utmaning som skapas i detta blir att lyfta vikten av socialt arbete som yrke snarare än olika arbetsområden.

2.2.2 Yrkesstatus

En del av skapandet av yrkesidentiteten är yrkesstatusen. I litteratur som berör yrkesstatus finns olika indikatorer som påvisar ifall ett yrke har hög status eller inte. Några av de vanligaste anses vara huruvida yrket genererar makt, inflytande, hög lön samt om det finns krav på akademiskt utbildning (Ulfsdotter & Flisbäck, 2011). Hög inkomst och lång akademisk utbildning har visat sig ge hög yrkesstatus, däremot har andelen kvinnor som arbetar inom yrket en minskande effekt på statusen. Detta förmodans grunda sig i att kvinnodominerande yrken inte associeras med egenskaper som har inflytande i samhället utan historiskt sett varit av en mer omvårdande karaktär. Yrkesidentiteten kan påverkas av detta om man inte uppfattar att ens profession genererar makt, inflytande eller hög lön (a.a).

Begreppet status inom yrkesstatusforskningen handlar om föreställningar och tolkningar om vilken ställning eller vilket anseende ett yrke har. Status påverkas i detta sammanhang av vilket värde som människor tillskriver objektet, det vill säga att status skapas i relation till andra människor och de hierarkierna som uppstår i de mellanmänskliga mötena. Status kan enbart skapas och upprätthållas när det ställs i relation till en över- och underordning (a.a).

Det finns enligt författarna olika sätt att förhålla sig till sin yrkesstatus om man uppfattar statusen som stigmatiserad eller låg. Ett sätt är att skapa sig olika typer av försvarsmekanismer för att hantera stigmatiseringen. Försvarsmekanismen kan handla om att hävda sin kompetens, lyfta fram sina individuella insatser eller belysa relevansen av sitt arbete. En ytterligare försvarsmekanism som blir vanlig i sådana sammanhang är att man försöker visa på paralleller mellan sitt eget yrke och med yrken som anses ha högre status (a.a).

3 Tidigare forskning

I detta kapitel vill jag ge läsaren en djupare förståelse för fältarbetets historia och hur fältarbetet är organiserat i Sverige. Jag kommer även att redogöra för hur fältarbetet över tid har professionaliserats. En internationell forskningsöverblick kommer även att redogöras för. Utöver detta kommer en del som handlar om interprofessionella arbeten. Detta är väsentlig att lyfta då socialarbetare allt oftare arbetar interprofessionellt, detta fenomen upplevs framförallt i fältverksamheter.

3.1 Fältarbete

3.1.1 Historisk bakgrund

I Sverige finns det olika uppgifter om hur länge socialt arbete funnits, detta beror på att det finns olika definitioner på vad socialt arbete innebär. Meeuwisse & Swärd (2013) problematiserar det och frågar läsaren om socialt arbete startade när det blev ett akademiskt ämne att läsa på högskola under 1970-talet, eller om det startade på 1800-talet med den dåvarande fattigvården. Socialt arbete har funnits i alla tider ur en filantropisk och altruistisk aspekt, där människor frivilligt hjälpt sina medmänniskor (a.a). Det uppsökande arbetet riktat mot ungdomar har i Sverige funnits sedan 1950-talet med syftet att genom frivilliga relationer arbeta förebyggande och uppsökande. Fältarbetare arbetar på individnivå, gruppnivå samt strukturell nivå för att nå den tänkta målgruppen (RIF, u.å).

3.1.2 Fältarbetarens kontext i Sverige

För att förstå det uppsökande arbetet krävs en kontextuell förklaring av hur arbetet är organiserat.. Enligt socialtjänstlagen (3 kap 1 SoL) är socialtjänsten skyldig att ”genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden” i kommunen. Enligt 3 kap. 4 SoL ska ”socialnämnden i den uppsökande verksamheten upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda hjälp.”. Utifrån detta finns det i många kommuner i Sverige uppsökande arbete riktat mot olika grupperingar i samhället som riskerar att hamna i utanförskap eller utveckla socialt nedbrytande beteenden. Ett urval av de målgrupper som verksamheterna riktar sig mot kan vara; hemlösa, personer med missbruk, ungdomar eller prostituerade. De uppsökande verksamheterna finns organiserat i olika förvaltningar, dock varierar det runt om i landet om den uppsökande verksamheten bedrivs i socialtjänstens regi eller inte.

3.1.3 Fältarbetares kontext internationellt

Szeintuchs (2015) är en israelisk forskare som i sin forskningsartikel skriver att uppsökande arbete har två gemensamma utgångspunkter, oavsett vilken specifik målgrupp som är i fokus. Den ena är att

uppsökarna riktar in sig på dolda individer i befolkningen som myndigheter inte kan nå på andra sätt än genom uppsökande socialt arbete. Det andra är att genom att involvera dem så uppfylls ett syfte. Detta syfte menar författaren är att sammanföra personer som vistas i offentliga miljöer med de samhällsinsatser som finns samt med samhället generellt. Detta genom att motivera och informera personerna om vilka samhällsinsatser som finns tillgängliga för att minska exkluderingen. Ett annat syfte med uppsökande arbete är att synliggöra för politiker och för övriga samhället att dessa grupperingar existerar och att kunna identifiera vilka behov de har. Artikelförfattaren resonerar kring huruvida socialt uppsökande arbete kan bli kontrollerande och ifall uppsökarna pressar in människor, som möjligtvis frivilligt valt att distansera sig från samhället, in i samhällets mallar. Då de flesta som arbetar med socialt arbete arbetar inom statlig myndighet kan det anses ha en kontrollfunktion. Författaren skriver vidare att syftet med det uppsökande arbetet är att informera om vilka alternativ som finns tillgängliga men att man inte bör vara resultat-orienterad. Genom att informera och stötta kan man även öka människors kunskaper och möjligheter att vara delaktiga i sociala sammanhang och om den sociala exkluderingen inte är frivillig öka människors egna styrkor och resurser att ta sig ur situationer som de inte längre vill vara i. Författaren skriver att många som befinner sig utanför samhället känner en rädsla och misstro till myndigheter och att det krävs att uppsökarna arbetar med ett långsiktigt perspektiv för att över tid kunna skapa relationer och motivera till förändring.

3.1.4 Avsaknaden av metoder, forskning och dess konsekvenser

En av de mest tonsättande svenska forskaren inom forskningen av uppsökande och förebyggande arbete är Björn Andersson. I sin forskningsartikel från 2013 beskriver han en paradox inom det uppsökande arbetet. Han menar att relationen till metoder är motsägelsefullt. Uppsökande arbete beskrivs som en väldigt reflexiv aktivitet där fältarbetare under en arbetsdag ägnar sig åt metodologiska diskussioner men där fältarbetare ofta efterfrågar en mer solid professionell bas att stå på och bygga vidare sitt arbete på. Samtidigt så finns det ett motstånd från fältarbetare att tillämpa strukturerade metoder i sitt arbete, de tenderar att föredra mer flexibla insatser och personliga engagemang. Detta engagemang beskrivs som nyckeln till det uppsökande arbetet. Andersson (2013) beskriver en forskningscirkel som han deltagit i där fältarbetarna beskrev sin yrkesroll som en motpol till den stereotypa socionomen. Den stereotypa socionomen beskrevs som fyrkantig och byråkratisk, styrd av regelverk och väldigt oflexibel. Fältarbetarna beskrev sig själva som flexibla och att de hade förmågan och möjligheten att tänka utanför boxen. Fältarbetarna betonade den informella karaktären i sitt arbete i forskningscirkeln. Andersson (2013) hänvisar till en studie från 2007 som pekar på samma sak. I den studien deltog fältarbetare från flera olika europeiska länder som angav att fältarbete primärt är en attityd och sekundärt en metod. Även en norsk studie från 2010 har kommit fram till liknande resultat där fältarbetare tenderar att starkt betona informaliteten och det moraliska engagemanget som avgörande element av sin yrkesroll. Andersson (2013) menar att problemet med detta synsätt på

yrkesrollen är att det gör att den professionella och metodologiska utvecklingen blir svårare. Detta eftersom att enskilda arbetsrelaterade upplevelser då då hamnar på individnivå och den professionella förståelsen som en grupp, ett kollektiv, annars hade fått, hindras. Den praktiska kunskapen stannar till att bli specifika fall och situationer. När central professionell kompetens diskuteras i termer av ”personligt engagemang” ökar risken att allt för mycket fokus läggs på personliga kvalifikationer snarare än professionella kvalifikationer. Andersson (2013) förklarar vidare att allt socialt arbete innefattar element av socialarbetaren som person, att vara professionell betyder inte att man utelämnar det personliga utan att man använder det på ett reflexivt och systematiskt sätt. Olika problem och inställningar som är kopplade till arbetssituationer som skapar specifika begränsningar för hur professionalitet och personligt engagemang kan sammanflätas. Han menar att förhållandet mellan professionalitet och personligt engagemang är viktigt att studera vidare på.

Från ett metodologiskt perspektiv finns det viss utforskad mark inom fältarbetarforskningen menar Andersson (2013). En brist han nämner är att fältarbete varken diskuteras eller benämns i flera av de mest använda undervisningsböckerna om socialt arbete som används på svenska socionomutbildningar. Ur ett historiskt perspektiv är detta speciellt eftersom att uppsökande socialt arbete är den primära formen av socialt arbete. Socialt arbete började med mellanmännsliga möten där människor tog kontakt med varandra direkt och antingen efterfrågade stöd eller erbjöd stöd. En annan faktor som brister ur ett metodologiskt perspektiv är att uppsökande arbete ofta ställs i relation till ett specifikt fält eller målgrupp. Detta leder till att olika tillvägagångssätt och metoder inom fältarbetet blir alltför generella. Andersson (2013) hänvisar till en tidigare studie av Morse et al (1996) där de pekar på att det inom fältmetodologin finns ett konceptuellt tomrum och att detta är en anledning till ineffektivitet på fältet. Andersson (2013) hänvisar även till Kirkpatrick (2000) som menar att anmärkningsvärt lite studier finns om teoretiska modeller för uppsökande fältarbete. Andersson (2013) skriver att en anledning till detta kan vara att fältarbete ofta anses vara alltför kontextbundet. Erfarenhetsbaserad kunskap stannar i arbetsgruppen och inom målgruppsfältet. En annan förklaring till detta är att fältarbete ofta ses som en del av någonting större, som exempelvis gatubaserat, preventivt eller avskärmat. I förhållande till dessa begrepp ges fältarbetet en underordnad relevans och betraktas inte i sitt egna termer. Andersson (2013) avslutar med att säga att ett tvärkontextuellt övervägande av fältarbete skulle bidra med en ökad förståelse för vad i det uppsökande arbetet som påverkas av omständigheter och vad metoder för in i diskussionen.

3.2 Interprofessionalitet

Den kanadensiska forskaren Carolyn Oliver skriver i sin forskningsrapport från 2013 om socialarbetares professionella identitet och interprofessionellt arbete. Hon skriver att tidigare forskning visar på att socionomstudenter i Nordamerika, Europa och Israel har haft svårt att internalisera en gemensam syn på professionen socialarbetare med dess värderingar och syfte. Hon lyfter att det är

viktigt att ge socionomstudenter en grundläggande professionell identitet som baseras på det sociala arbetets värdegrund. Hon menar att det blir extra viktigt med en stark yrkesidentitet då socialarbetare allt oftare arbetar interprofessionellt. Oliver (2013) menar att när nyexaminerade socialarbetare arbetar interprofessionellt hamnar de i situationer där de ställs inför att yrkesrollen prövas och ifrågasätts, när de inte arbetar med andra socionomer behöver de parera denna yrkesidentitetskris själva.

Yrkesidentitet formas via en dynamisk, kontextuell och responsiv process genom att man blir del av en grupp. Känslan av samhörighet med gruppen skapar emotionella band till de attribut som en yrkesidentitet innebär. Människor har olika sociala identiteter, varav yrkesidentiteten är en viktig identifiering. Socionomutbildningen står för en del i skapandet av den professionella identiteten men den återskapas och förändras ständigt genom integreringsprocesser med andra verksamma socialarbetare när socionomen börjar arbeta.

Det finns mycket litteratur som förklarar hur den professionella identiteten skapas genom socialiseringsprocesser men det finns inte så mycket skrivet om dilemmat som socialarbetare hamnar i när socionomidentiteten skapas i interprofessionella sammanhang. Oliver (2013) skriver vidare att ett problem är att socialarbetares yrkesidentitet ofta blir ifrågasatt. Detta menar hon kan bero på att man arbetar inom många olika områden men en stor variation av arbetsuppgifter, vilket gör det svårt att utveckla en sammanhängande kunskapsbas och identitet. Otydlighet inför socialarbetares mandat bidrar till att andra professioner tvivlar på och nedvärderar socialarbetarens uppdrag. Hon drar paralleller till läkare som har ett starkt kulturellt fäste med en stark yrkesidentitet som inte blir ifrågasatt, även barn menar Oliver (2013) kan återskapa rollen "läkare". Att som socialarbetare inte ha kollegor att reflektera sin roll tillsammans med kan leda till en minskad möjlighet att utveckla och höja sin yrkesidentitet då ens interprofessionella situation gör att kollegorna med annan utbildning har en begränsad förståelse för vad socialarbetare gör.

Oliver (2013) beskriver skillnaden på interprofessionalitet och multiprofessionalitet. Multiprofessionalitet innebär att olika yrken arbetar sida vid sida, men att de har olika arbetsuppgifter vilket gör att det finns tydliga gränser mellan dem och vad deras arbetsuppgifter är. Detta gör att de inte ifrågasätter varandras professioner. Interprofessionella arbetssituationer kräver däremot att olika professioner behöver anpassa sig till varandra och skapa en delad repertoar för hur de gemensamt ska arbeta. Oliver (2013) hänvisar till två studier från 2003 och 2009 där apotekare, sjuksköterskor och socionomer arbetat interprofessionellt. Studierna har visat på att det interprofessionella arbetet kan leda till oklarheter i rollerna, otydliga gränser och att de avstått från att uttala sig utifrån sin professionella kompetens vilket med stor sannolikhet kan vara ett hot mot den professionella identiteten. Oliver (2013) fortsätter genom att peka på en annan studie som menar på att en naturlig respons när yrkesidentiteten blir hotad är att man överger den helt. Detta är särskilt vanligt hos nyexaminerade som arbetat interprofessionellt under sin första tid som socionomer då de inte hunnit skapa sig en stark yrkesidentitet. Då väljer de att istället identifiera sig med organisationen eller

myndigheten de arbetar på. Det är också vanligt att man identifierar sig med arbetsuppgiften istället för till socialarbetarrollen, exempelvis om ens uppgift är att skydda barn eller om ens uppgift är att hålla kurativa samtal. Detta leder till att den grundläggande yrkesidentiteten ”socialarbetare” inte befästs utan identiteten anpassas till arbetsplatsen och arbetsuppgifterna man för tillfället har.

4 Metod

Nedan kommer jag att redogöra för hur datainsamlingsprocessen har gått till. Jag kommer beskriva studiens tillvägagångssätt, urvalet av informanterna samt kopplingen till de teoretiska perspektiven. Slutligen kommer studiens reliabilitet, validitet och generaliserbarhet att diskuteras följt av en kritisk diskussion kring valet av metod.

4.1 Metod för datainsamling

Denna studie utgår från en kvalitativ forskningsmetod där jag har använt mig av en hermeneutisk forskningsansats. Utgångspunkten i en kvalitativ undersökning är att eftersträva förståelse för fenomen men även förståelse för respondenternas perspektiv. Kvalitativ forskning är induktiv och tolkande (Bryman, 2018). Genom sex stycken semistrukturerade intervjuer har jag undersökt informanternas syn på och upplevelse av professionalitet. En intervjuguide har utformats (se bilaga 1) och i förhand mailats till informanterna. Intervjuguiden har utgått från tre olika frågeområden; inledande frågor, fältarbetaren samt professionalitet. Intervjuerna har utformats utifrån olika frågeområden, öppna följdfrågor har ställts till informanterna. Syftet med intervjumetoden är att informanterna ska ges tillfälle att berätta fritt och utförligt för att den hermeneutiska ansatsen ska genomföras (Bryman, 2018). Intervjuformen är till viss del likt ett vardagligt samtal, förutom att olika frågeområden och vissa frågor i förhand finns utformade (Kvale och Brinkman, 2014). I denna studie har intervjumetoden använts för att kunna besvara studiens frågeställningar och möjliggöra detaljerade redogörelser. Informanterna har redogjort för sina upplevelser vilka jag sedan har tolkat och i och med det tolkat informanternas tolkning. Detta behöver alltså inte vara en tolkning av verkligheten för alla fältarbetare utan det bör tas i beaktning att jag enbart tolkat informanterna i denna studies perspektiv.

Inom den hermeneutiska forskningsansatsen skapas förståelse för individens upplevelse genom tolkningar. Ansatsen utgår från att alla människor har en förförståelse av verkligheten. Hermeneutiken handlar om att förstå hur människor upplever sin situation, genom att försöka fånga människors egna upplevelser så kan igenkänning och empati skapas (Thurén, 2019). Med hermeneutiken ska man kunna förstå människans perspektiv och det anses vara en kunskapskälla utöver empirin och logiken. Inom hermeneutiken ska alltså ett samspel skapas när man i intervjuerna fått ta del av människornas egna berättelser, en blandning av kunskap, personliga känslor och erfarenheter samt egna tolkningar. Detta skapar i sin tur förståelse för människors personligheter och handlingar.

Den kritik som riktats mot den hermeneutiska ansatsen handlar om att människor upplever och tolkar världen olika. Denna subjektiva tolkning av verkligheten benämns som att människor har olika *livsvärldar* (Thuren, 2019). I en intervju vill vi förstå människornas livsvärld, hur just dessa personer uppfattar sin verklighet. Det skapar en viktig skillnad mellan objektiv sanning och subjektiv sanning

vilket gör att det är svårt att upprepa och pröva hermeneutiska tolkningar. En annan kritik som riktats mot denna ansats handlar om vilken *förförståelse* människor har (a.a). Människor gör olika tolkningar av verkligheten baserat på vilken förförståelse av världen en har. Man socialiseras in i olika samhällsklasser, kön, kulturer och samhällen som präglar hur vi uppfattar verkligheten. Förförståelse har alla människor och går inte att komma ifrån, dock är det en viktig aspekt att vara medveten om då människors tolkningar av världen ser så olika ut (a.a). När man tolkar en text bör man vara medveten om att tolkningarna hamnar i en relevant kontext.

Efter att intervjuerna genomförts transkriberades dem. Valet gjordes att utesluta hummande, skratt och andra utfyllnadsljud i den transkriberade texten. När transkriberingen var genomförd började kodningsprocessen. I min kodningsprocess har jag utgått från Jönson (2010) och hur han menar att kodning ska genomföras. Författaren skriver att kodning är en del av analysprocessen då man kategoriserar och tolkar begreppen. Han skriver vidare att man kan koda antingen via datorprogram eller manuellt, jag har valt att koda manuellt. Utifrån vad informanterna berättat skapade jag sifferkoder i ett separat dokument med ett temaord för varje siffra. Det resulterade i 36 olika temaord. Därefter började jag kategorisera dessa i kluster med huvudrubriker som berörde temat. Fem rubriker skapades med ord som jag tolkade ingick i rubriken. En rubrik var till exempel *utmaningar* där temaord som bland annat *gränslöshet*, *mandat* och *frustration* fanns med som temaord. Utefter huvudrubrikerna som skapats under kodningen kunde resultatets rubriker skapas.

För att hitta relevant tidigare forskning som jag kan koppla resultatet till har jag använt mig utav olika sökord och en rad databaser. Sökorden jag använt är ”outreacher” ”outreaching social worker” och ”outreach street work”, jag har även haft tilläggsord som ”social worker” och ”youth worker”. Jag sökte enbart efter artiklar och rapporter som var *peer reviewed*. Jag började med att begränsa publiceringsdatumen till de senaste fem åren men fick inte relevanta resultat av den sökningen. Jag utökade sökningen till att innefatta de senaste 15 åren och fick då ett mer omfattande sökresultat. Ett problem som jag stötte på under sökningen var att begreppet ”outreacher” används i många sammanhang som inte överensstämmer med den svenska definitionen ”fältarbetare”. Jag tog hjälp av högskolans sökverksstad för att hitta relevanta resultat, hen delade min uppfattning av att forskningsunderlaget för mitt ämne är begränsat och att det finns svårigheter i att få fram relevant tidigare forskning. Jag har utgått från den begränsade forskning som jag hittat och undersökt vilken forskning de utgått ifrån och refererat till. I denna studie har jag sammanfattningsvis utgått från tre forskningsartiklar och rapporter.

4.2 Förförståelse

Min förförståelse gällande fältarbetet har innan studiens start varit både fakta- och erfarenhetsbaserad. Jag har arbetat i två olika fältverksamheter i cirka två år när denna studie kommer att publiceras. Under dessa år har jag erhållit faktabaserad kunskap i form av litteratur samt erfarenhetsbaserad

kunskap i diskussioner med kollegor och chefer samt egenupplevda yrkeserfarenheter. Jag har funderat kring hur det påverkar mina informanter och deras svar när jag själv arbetade inom området när intervjuerna ägde rum. Jag har dock kommit fram till att jag genom att säkerställa informanternas totala anonymitet gällande personliga egenskaper och område de arbetar i, underlättat för att informanterna ska kunna svara uppriktigt på studiens frågor. Kring min egna förförståelse har jag resonerat att studien inte kommer att beröra mina erfarenheter, studiens resultat har helt utgå från informanternas perspektiv. Således har min förförståelse inom området varit en tillgång eftersom att jag har kunnat ställa relevanta följdfrågor och kunnat komma in på det specifika området jag avsett att undersöka. Även att ämnet i sig är något som jag själv reflekterat över gör att jag genom egenupplevda erfarenheter valde att undersöka just detta för att se om det fanns grund för en att dra generaliserbara slutsatser och bidra till en vidare forskningsaspekt.

4.3 Urval

Jag har använt semistrukturerade intervjuer för att besvara studiens syfte och frågeställningar. Detta har skett genom att jag i förhand skrivit ett manus med tematiserade intervjufrågor som jag under intervjuerna har utgått ifrån (Kvale & Brinkman, 2014). Syftet med denna metod är att ge utrymme för öppna följdfrågor samt att ge informanterna möjlighet att fritt berätta om sitt perspektiv utifrån temats frågor.

Jag har intervjuat sex olika fältarbetare med socionomexamen som är verksamma i tre olika bostadsområden i Stockholms län. Jag har intervjuat två fältarbetare per bostadsområde. Initialt var min intention att inte delge mer specifikt vart dessa personer arbetar för att säkerställa informanternas anonymitet men efter att ha bearbetat resultatet insåg jag att det fanns vissa skillnader mellan de som arbetade i områden med socioekonomisk hög status och socioekonomisk låg status. Jag valde att lyfta fram det där skillnaderna var av relevans för studiens analys. Samtliga studiedelstagare var kvinnor. Jag har valt att skriva ut det då flera av informanterna talade om könsroller och problematik som uppstått utifrån könstillhörighet vilket gör det relevant för studien att nämna.

Då jag själv är verksam inom fältyrket har jag tillgång till kontaktuppgifter till flera fältarbetare i andra kommuner och stadsdelar i Stockholm, detta ledde till att jag vände mig till de kontakter jag hade och frågade om de eller någon i deras arbetsgrupp kunde tänka sig att intervjuas. Detta resulterade i att mitt urval består av tre av mina kontakter samt tre av deras kontakter, det vill säga en blandning av bekvämlighetsurval och snöbollsurval (Bryman, 2018). Bekvämlighetsurval innebär att urvalet av respondenter består av personer som är tillgängliga för forskaren. Snöbollsurval innebär att forskaren kontakter ett mindre antal personer och därefter länkas vidare till deras kontakter (a.a).

Fyra av intervjuerna hölls under ett personligt möte och två av intervjuerna hölls via internetbaserade videosamtal. Detta ur ett smittskyddsperspektiv med anledning av det rådande pandemiutbrottet under våren 2020. Vilken inverkan det hade på intervjuerna att hålla videointervjuer

är svårt att veta, min uppfattning är att det inte bidrog till några märkbara skillnader mellan de personliga intervjuerna och videointervjuerna utifrån längd på samtalen och innehållet.

4.4 Avgränsningar

Jag har valt att fokusera på fältarbetare med socionomexamen och framföra deras syn på sin yrkesroll, professionalitet och vilka utmaningar de ser. Det hade kunnat vara relevantt att undersöka hur andra professioner som arbetar som fältarbetare ser på detta och göra en jämförelse av deras uppfattningar, dock har jag valt att avgränsa denna studie till socionomers uppfattning. Studien är avgränsad till fältarbetare i Stockholms län. I forskningsöversikten har jag presenterat de tre artiklar och rapporter som jag ansett vara relevanta för denna studie. Innan jag valde teori, resonerade jag kring andra teorier som skulle kunna ha använts. Teorier såsom KASAM, rollteori, copingstrategier etc., kunde ha varit relevanta att ha med, men min slutsats är att de två teorier jag valt ger den mest lämpliga teoretiska översikten utifrån resultatet och frågeställningarna.

4.5 Metoddiskussion

4.5.1 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet handlar om tillförlitligheten i en forskningsstudie. Reliabiliteten är hög om man får samma resultat vid upprepning av en studie, om resultatet varierar kan man anta att resultatet har påverkats av slumpmässiga faktorer och därmed är reliabiliteten låg. Reliabilitet innefattar hela forskningsprocessen, alltifrån insamling av empirin till bearbetningen av materialet. Reliabilitet handlar om hur man mäter, snarare än vad man mäter. Då mitt syfte har varit att undersöka fältarbetarnas uppfattning av professionalitet har jag inte syftat till att mäta sociala fenomen. Studiens material insamlades via intervjuer där jag interagerat med informanterna, de samspel som uppstått under intervjuerna är unika vilket gör att det finns svårigheter i att försöka upprepa studien och nå hög reliabilitet. En ytterligare faktor som kan påverka reliabiliteten är att människors uppfattningar och situationer förändras över tid vilket gör att det i framtiden skulle kunna ge andra resultat om man skulle upprepa denna studie. Följaktligen går det inte att försäkra att studiens resultat skulle vara samma om studien upprepades (Bryman 2018).

Validitet innebär att man behöver säkerställa att de slutsatser som dragits i en forskningsstudie mäter det som man avsett mäta. En forskningsstudie kan ha hög reliabilitet utan att ha hög validitet, däremot måste en studie ha hög reliabilitet för att det ska vara möjligt att ha hög validitet (Bryman, 2018). För att säkerställa studiens validitet har jag under studiens gång lagt stor vikt vid att hela tiden ha syftet och frågeställningarna närvarande under alla momenten i studiens process. Ett annat sätt öka validiteten i en forskningsstudie är att använda sig av respondentvalidering vilket är en metod som forskaren använder sig utav under intervjuens gång för att säkerställa att man förstått vad informanterna

menat. Under denna studie använde jag mig av metoden respondentvalidering och frågade informanterna om jag förstätt dem rätt för att kunna säkerställa att jag undersökte det jag avsåg undersöka. Efter intervjun frågade jag också informanterna om de ville lägga till något och jag öppnade även upp för frågor kring studien. Innan intervjuerna ägde rum skickade jag ut information om min studie, samtyckesinformation och intervjufrågorna, med detta var min avsikt att informanterna skulle få större insikt i vad jag valt att studera samt att öka transparensen.

Intern validitet handlar om att undersöka om studiens slutsatser är grundade på de orsakssamband man undersökt eller ej. Hur kan forskaren exempelvis säkerställa att x har orsakat y, vad är den beroende variabeln och den oberoende variabeln i sammanhanget.

Extern validitet handlar om att kunna generalisera resultaten till andra grupper än de som varit aktuella i studien. För att kunna göra det är det viktigt att urvalet är representativt. Resultaten ska alltså inte enbart vara applicerbara på en studie, utan på flera. För att urvalet ska vara representativt är sannolikhetsurval den mest lämpliga metoden, urvalet är då slumpmässigt valt. Extern validitet är mest använt inom den kvantitativa forskningen där man får mätbara resultat på ett annat sätt än inom den kvalitativa forskningen (Bryman, 2018).

4.6 Kritisk metoddiskussion

Denna studie hade potentiellt kunnat ha en kvantitativ forskningsansats om jag låtit informanterna skatta professionaliteten och yrkesidentiteten. Jag valde att göra en kvalitativ studie då jag ville ta reda på hur fältarbetare uppfattar detta och utifrån vilka omständigheter. Jag valde att hålla semistrukturerade intervjuer istället för strukturerade intervjuer för att få möjlighet att ställa öppna följdfrågor till informanterna, utifrån vad de berättade. Hade jag haft strukturerade intervjuer hade jag inte fått lika utförliga svar och kanske inte lyckats förstå informanternas syn och perspektiv.

Det faktum att jag själv arbetar som fältarbetare kan ha påverkat min objektivitet under intervjuerna samt under studiens gång. För att motverka detta ställde jag öppna följdfrågor och var uppmärksam på att inte ställa ledande frågor utifrån mina egna åsikter och uppfattningar utan att följa de tankespor som informanterna ledde in på. Det är svårt för mig att intyga att jag har förhållit mig helt objektiv under hela studieprocessen men jag har en förhoppning om att jag under denna studie har lyckats vara objektiv. Jag har gjort mitt yttersta för att uppmärksamma mig själv på potentiella fallgropar och konstant reflektera över min roll och min eventuella inverkan på studien.

Kritik som riktas mot kvalitativa metoder rör forskarens objektivitet samt att kvalitativa studier är svåra att upprepa (Bryman, 2018).

4.7 Etiska överväganden

Nedan redogörs för de etiska överväganden som gjorts i intervjuerna samt övergripande för hela arbetet. Jag har utgått från de riktlinjer som finns i Lag (2003:460) om etikprovning av forskning som avser människor. Jag har även utgått från Vetenskapsrådets (2017) rapport *God forskningssed*.

För att bedriva god forskningssed utifrån de etiska krav som ställs på forskaren har jag förhållit mig till de allmänna regler som Vetenskapsrådet sammanställt (Vetenskapsrådet, 2017, s. 8). Reglerna handlar bland annat om att forskaren ska tala sanning, öppet redovisa metoder och resultat, inte stjäla forskningssed från andra, sträva efter att inte med forskningen skada människor, djur eller miljö.

Inför intervjuerna informerades informanterna om studiens syfte och frågeställningar, vidare skrev både informanterna och jag själv under samtyckesinformation där informanternas anonymitet försäkras samt deras frivillighet betonas (se bilaga 2) (SFS 2003:460, 16 §). Jag har varit ärlig och tydlig med att jag själv under tiden för intervjuerna var verksam inom området jag studerat och att bakgrunden till min önskan att studera professionalitet grundades i mina egna erfarenheter och observationer av studieområdet. Jag har under studiens gång varit öppen och ärlig med syftet med min studie och även hur den insamlade empirin kommer att bearbetas, publiceras och att empirin därefter kommer att förstöras. När empirin har insamlats har jag tagit hänsyn till informanternas personliga integritet genom att undvika att ställa frågor som inte berör mitt forskningsintresse (SFS 2003:460, 7-9 §§). För att avidentifiera och anonymisera empirin har jag endast valt att skriva vilket län informanterna är verksamma i (God forskningssed, s 40). Då det för studien har varit relevant har jag skrivit att fyra informanter arbetar i områden med socioekonomiskt låg status och två av informanterna arbetar i områden med socioekonomisk hög status. Jag har valt att beskriva detta då det har ett syfte att visa hur de upplever sitt arbetsområde. Vidare har jag valt att ha dessa beskrivningar då jag bedömer sannolikheten som liten att det skulle kunna härledas till mina informanter. För att säkerställa informanternas anonymitet ytterligare har jag valt att inte ha med intervjuerna i sin helhet som bilagor då flera av informanterna under intervjuerna talade om och namngav området de arbetar i vilket skulle röja informanternas anonymitet. Jag är medveten om att detta minskar validiteten i studien men bedömningen har gjorts att informanternas anonymitet och integritet vid publicering skulle röjas (SFS 2003:460, 10 §).

Under den första delen av studiens gång arbetade jag fortfarande som fältarbetare vilket gjorde att jag inför studien resonerade mycket kring de etiska dilemman som eventuellt kunde uppstå. Jag har resonerat gällande den lojalitet jag hade inför min arbetsgivare under en del av studiens gång och om det kunde innebära något hinder. Då syftet har varit att undersöka hur andra fältarbetare ser på professionalitet inom sina verksamhetsområden menar jag att det har varit till en fördel att jag har den yrkesspecifika förståelsen som har gjort att jag har kunnat ställa relevanta följdfrågor. Alla informanter har varit medvetna om att jag varit verksam inom studieområdet, vilket jag uppfattade skapade en känsla av samhörighet och förståelse för att jag hade förståelse för den komplexitet som

finns inom studieområdet. Samtidigt är det en risk att informanterna kan ha upplevt det som problematiskt då vi i viss mån verkat inom samma område, trots att jag inte är verksam i samma kommun eller stadsdel som någon av informanterna finns såklart en möjlighet att vi kommer mötas i arbetet framöver. Samtidigt är studieområdet viktigt då det finns väldigt lite forskning kring just upplevelsen av yrkesrollen och professionaliteten inom fältverksamheten, vilket således är betydelsefullt ur ett forskningsperspektiv. För att studien vidare ska vara etiskt korrekt, har jag inte intervjuat någon som jag i min yrkesroll haft en kollegial relation med. Jag har brett mina kontakter inom fältverksamheten att slussa mig vidare till deras kollegor och kontakter.

5 Resultat och analys

I nedanstående avsnitt kommer empirin att presenteras under fyra huvudrubriker samt dess koppling till studiens teoretiska utgångspunkt. Rubrikerna är följande; *professionalitet, yrkesidentitet, förutsättningar och handlingsutrymme* samt *utmaningar*. Varje avsnitt kommer inledas med en kort beskrivning av innehållet. Kopplingen till studiens teori och tidigare forskning kommer även att presenteras.

Studiens deltagare kommer att refereras till som *intervjuperson* följt av en siffra; ip1, ip2, ip3 och så vidare. Samtliga informanter uppgav att de arbetade i fältgrupper som bestod av både socionomer och personer med annan utbildningsbakgrund.

5.1 Professionalitet

Under denna rubrik kommer informanternas syn på professionalitet inom fältyrket att presenteras. Under intervjuerna framkom att samtliga personer hade reflekterat över professionaliteten inom fältyrket kopplat till sina tidigare arbetsplatser och andra yrkesroller de haft sedan de examinerades. Då professionaliteten innefattar många olika delar och perspektiv har jag delat upp det i tre olika underkategorier; *professionalitet, personligt privat och professionell*, och *kompetens*.

5.1.1 Professionalitet

I nedanstående citat beskriver ip3 hur professionaliteten handlar om att vara den personen som tar ansvar för att ungdomen inte försätter sig i utelämnande situationer i samtal med fältarbetaren. Ip3 lyfter att fältbetaren behöver ha ett konsekvenstänk i sådana situationer och att det är en del av professionaliteten. Brante (2015) skriver att professionalitet handlar om att kunna använda faktabaserade kunskaper och yrkeserfarenheter, i detta citat berättar ip3 att hennes strategi blir att ta med ungdomen till en tryggare miljö efter att ha upplevt att ungdomen har privata saker att berätta.

Ibland kan vi hamna i att man typ sitter på ett fik och så börjar en ungdom prata om ett övergrepp och man själv känner att ”oj, nu sitter det folk runt här som lyssnar”. Och man måste kliva in och säga ”vet du vad, vi går ut och fortsätter prata och tar en promenad. Dem kan man ha inställningen ”det spelar ingen roll för mig” att vi får vara de som skyddar deras integritet lite om de inte ser det själva. Ibland kan de vara mitt uppe i att berättande och de tänker liksom inte på att de hänger ut sig själva inför människor som sitter nån halvmeter bort eller sådär. Så då blir vår roll att hålla reda på det också. Apropå att ha barnet i centrum och skydda, de har ju inte alltid koll på det själva, när det behöver skyddas och vad man behöver skyddas från liksom. Mm. Det blir det här helhetsperspektivet tänker jag. Tänka några steg fram så gott det går liksom. (ip3)

Ip2 ger i citatet nedan sin syn på vilka egenskaper som är viktiga för att kunna bemöta ungdomarna professionellt. Flera av intervjupersonerna nämnde liknande egenskaper som viktiga, både helhetsperspektivet som ovan nämns men också att man som fältarbetare behöver ha en fingertoppskänsla. Ip2 säger också att arbetet dagtid och kvällstid kräver olika typer av professionalitet. Detta eftersom att situationen är mer given när man som fältarbetare är i skolmiljön,

att vuxna arbetat och diskuterar med barn och ungdomar i den miljön är inte avvikande. I situationer där fältarbetare arbetar uppsökande och kontaktetablerande skapas andra förutsättningar då sammanhanget inte är lika givet.

Jag tycker verkligen att det är utvecklande att jobba förebyggande, det förebyggande arbetet är väldigt utvecklande. För det känner jag mig inte överkvalificerad egentligen, där behöver man ha den här fingertoppskänslan i olika situationer. Man behöver kunna läsa av ganska snabbt och det tycker jag är utvecklande men det är väl olika som fältare hur mycket kvällar du jobbar och på vilket sätt och så. Men en del av arbetet är ju ändå det uppsökande arbetet, och det är ju uppsökande på dagtid i skolor såklart men kanske framförallt kvällstid där det blir nå klatsch i det, det är som att det krävs nånting av de som jobbar förebyggande i skolor dagtid med liksom våldsprevention och olika metoder och olika grupper, nätverksmöten och så det krävs en viss profession för det och sen känns det som att det krävs inte *alls* den professionen för det uppsökande arbetet på kvällar. (ip2)

I nedanstående citat skriver ip3 att fältarbetet består av en ständigt definierande och reflekterande process. Hon använder begreppet gummiramor, detta utifrån att fältarbetets ramar dels går att anpassa och förändra men att det också är svårdefinierat. Detta tillskillnad från exempelvis myndighetsutövande yrkesramor där det finns tydliga riktlinjer för det professionella arbetet. Ip3 ger exempel på vad som kan uppstå i och med att ramarna för arbetet inte är tydliga.

Professionaliteten i dessa gummiramor blir att anstränga sig för att ändå definiera vad är det vi håller på med. Vad är det vi gör. Vad är det vi ska göra. Vad är det vi faktiskt gör. Och på så sätt definiera ramarna. Göra dem synliga liksom. Och vi behöver göra det hela tiden, det är ett pågående arbete hela tiden. Vi har möjlighet att utforma vårt jobb utefter behov som dyker upp och det gör att frågan ”är det här vårt uppdrag?” alltid måste ställas. Och när är det vi är inne på nån annans mark och tar... Alltifrån att vi tar på oss saker som en annan profession bör göra men vi ser ett hål där, ska vi verkligen gå in och fylla det hålet då eller kan vi jobba i samverkan på ett sätt som gör att de också tar sitt ansvar? [...] Det tänker jag är att vara professionell i den här rollen. Att ständigt ställa frågan; ”vad är vårt uppdrag? Vad är det vi gör och varför?” Och förhålla oss till gummiramorna. I min grupp har vi fått en väldigt stort mandat ifrån vår chef, vi är liksom inte detaljstyrda på det sättet och det ger utrymme för... Man hade kunnat lalla runt. Det där som folk ändå tror att vi gör, så finns det utrymme för att göra minimum i våran grupp och i vår roll som fältare. Där är det en professionalitet i att ta det ansvaret, att utnyttja den friheten och flexibiliteten väl. Förvalta den och inte utnyttja den till att glida runt typ. (ip3)

5.1.2 Personlig, privat och professionell

Ip3 reflekterar här kring hur hon dels försvarar sin kompetens i samverkan med socialtjänsten men även att det blir en del av professionaliteten att ha förståelse för myndighetsspråket. Ip3 talar även om att hon under sin socionomutbildning reflekterade över olika rollgränser vilket hon har tagit med sig i sitt arbete. Hon beskriver hur tankesättet kring vad som är personligt, privat och professionellt har gjort gränserna tydligare för henne och har hjälpt henne skapa tydlighet i vilken roll hon tar i vilket sammanhang.

Det blir nånstans att professionaliteten i sig kan bli ett sätt att visa vad vi kan typ, allt ifrån att vi har den här utbildningen, försöka använda samma språk. Att anpassa språket där man är, men många gånger blir det att visa att vi pratar samma språk tex med övrig socialtjänst kan det kännas som. Det kan handla om förhållningssätt tänker jag, det jag kan känna att jag fick med mig mycket från min socionomutbildning var just det här personlig/professionell/privat-tänket. Vad är personligt, vad är professionellt, vad är privat, det handlar väl om gränsdragningar där också, att kunna definiera vad som är vad. Vi använder oss

själva som redskap väldigt väldigt mycket och att kunna vara personlig, tror jag ändå är viktigt. Men att det måste ske i rätt sammanhang, på rätt sätt, apropå det här att kunna vara lite intressant, kunna knyta sociala relationer ganska så fort och även ha förmågan att kunna fördjupa dem. Men att det måste ske på ett professionellt sätt, vi måste alltid vara medvetna om att vi är trygga vuxna, vi ska inte va nåns polare, vi ska inte bara vara nån skön figur, men att såhär, vi kan vara sköna figurer och trygga vuxna samtidigt. Men att vi har också ett professionellt ansvar, framförallt gentemot ungdomar, att kunna förklara det. Att man kan vara skön och rolig när vi träffas i skolan och spelar lite pingis, vi snackar lite skit, och sen så måste vi ändå på nåt sätt förmedla att om vissa saker händer kommer vi ändå att agera på det. (ip3)

Ip1 beskriver nedan en frustration kring att den professionella utvecklingen inte är något som prioriteras i samtal med ledningen på hennes arbetsplats. Ip1 talar om skillnaden mellan att vara personlig, privat och professionell i sitt arbete och att gränserna på hennes arbetsplats är otydliga. Kanske kan man tolka det som att gränserna även förblir otydliga när inte ledningen prioriterar att den främsta utvecklingen ska ske kring arbetstagares profession.

På mitt jobb pratar min chef mycket om att det här är ett jobb där man främst utvecklas som person. Men alltså snälla det är väl ändå skilt från min profession, jag vill ju också kunna utvecklas professionellt. Jag vet inte om jag har behov av att utveckla mig själv som person på mitt jobb liksom. Alltså visst att personlig utveckling är bra men det vill jag främst göra när jag är i mina privata sammanhang, som privatperson. På mitt jobb går jag ju in i min profession, jag är ju inte samma person hemma som jag är på jobbet. Sen utvecklas man ju alltid på ett personligt plan på köpet men det kan ju inte vara fokus, det tycker jag är ganska konstigt. (ip1)

5.1.3 Kompetens

Här beskriver informanterna vilken kompetens som behövs för att kunna bemöta ungdomarna professionellt och i det bedriva ett bra socialt arbete. Samtliga informanter beskrev sin kompetens som både erfarenhetsbaserad och kunskapsbaserad. I intervjuerna framkom att de alla ansåg att socionomutbildningen har gett dem ett helhetsperspektiv som de såg som ett tydligt kompetensstöd. Ett exempel på hur kompetensen används i praktiken är i nedanstående citat där ip2 beskriver hur hon behöver kunna vara professionell på olika sätt i sitt arbete.

Man behöver ju snabbt kunna växla mellan olika nivåer tycker jag, man behöver vara informell till att sen kunna komma med kompetens och kunskap till att sen vara informell igen, kring att kunna se att nån säger något mellan raderna. (ip2)

I citatet nedan berättar ip2 hur hon försökt implementera arbete med risk och skyddsfaktorer på sin arbetsplats. Ip2 resonerar att en konsekvens av att hennes kollegor inte har kompetens om risk- och skyddsfaktorer kan vara att ungdomar lämnas med en känsla av att vuxna är medvetna om deras sociala problematik men att de inte gör något för att hjälpa dem. Ip2 beskriver detta som en utmaning i sin yrkesroll. Även ip1 och ip4 nämnde liknande företeelser på deras arbetsplatser. Oliver (2013) skriver att man som verksam inom interprofessionella arbeten måste hitta sätt att anpassa sitt arbete och samtidigt dela med sig av relevant kunskap för att skapa en gemensam kunskapsrepertoar på arbetsplatsen. Detta stämmer överens med vad ip2 beskriver att hon gör i citatet nedan.

Vi arbetar inte med det [risk och skyddsfaktorer] så himla strukturerat, jag har försökt att få in det med en kollega för att jag har jobbat med utredning av barn och unga men jag tänker indirekt att personer typ har koll

på det, i alla fall en viss typ av riskfaktorer men kanske inte jättebra koll på skyddsfaktorer och inte heller jättebra koll på flera olika typer av riskfaktorer. Också att jag upplever att det ibland finns en viss ovilja att undersöka riskfaktorerna närmare för att man inte vet vad man ska göra av den informationen och det man får reda på. Typ om man börjar prata med en ungdom och så känner man såhär ”oj här finns det mycket”, och då istället för att fråga mer om det så låter man bli. Det är jättemånga som vet jättemycket i min grupp om personer som inte har det bra på olika sätt och det känns som att det är standarden över lag. Och det kanske handlar om just min arbetsgrupp eller så handlar det om fältjobbet i stort, jag vet inte, men det är i alla fall så. Och jag känner mig väldigt kritisk till det i alla fall, att man inte tar sin roll på allvar på det sättet. Att ungdomarna får med sig en känsla av att massa vuxna visste men ingen gjorde någonting. (ip2)

Här visar ip5 på en utmaning i sin yrkesroll då kompetensen för socialt arbete i hennes arbetsgrupp inte är enhetlig. Hon reflekterar över olika anledningar till att hennes kollegor inte inleder djupare samtal med ungdomarna och har liknande slutsatser som ip2 hade i ovanstående citat.

Vi ser ju väldigt mycket ändå, här finns det en viss problematik eller här kanske vi skulle behöva ställa en annan fråga än bara ”hej, läget?”. Man skrapar väldigt mycket på ytan och sen låter man det vara så för man vill inte... Man kan bli rädd för vad som händer om man ställer nån mer konkret fråga. Det kan dels vara att man är rädd för att man själv inte kan bemöta eller svara på det som ungdomen säger, att man inte är säker i hur man hanterar om en ungdom börjar berätta om sin utsatta situation, vilket till stor del har att göra med att inte alla har rätt utbildning för jobbet, men det kan också handla om att man inte vill gräva för djupt när man vet att en ungdomsgrupp har ett visst våldskapital tex. (ip5)

Här beskriver ip2 vidare hur hon tror att bristen på kompetens resulterar i att okvalificerade fältarbetare inte utforskar social problematik vidare då de inte har tillit till att socialtjänsten kommer kunna hantera problemet på ett bra sätt.

Tex hur ungdomar pratar om våld, hur de pratar om våld hemma, typ vad man kan behöva stå ut med, med en skämsam ton men också allvarligt liksom. Kanske att man vet om att nån lever under en ganska tydlig hederskontext men typ många vet men ingen gör nånting. Och så. För vad ska man göra, och hur blir det då. Och inte bara att ungdomarna har låg tillit till socialtjänsten och polisen utan framförallt att många professionella också har det. Och då gör det att man inte går vidare med saker, man gör inte orosanmälningar... (ip2)

Under intervjun frågade jag vilka professionella ip2 menar har låg tillit till socialtjänsten och hon svarade att hon syftade på sina kollegor. Även ip1 och ip4 talade om att deras kollegor visar på en tydlig misstro och skepsis till myndigheter.

Många av mina kollegor har låg tillit till socialtjänsten. Och därför tror jag på ett sätt att det är viktigt att ha en viss erfarenhet av att ha jobbat där, för jag kan se en skillnad på de som har gjort det och de som inte har det i min arbetsgrupp. Kring vilken tillit dem har, kring att de förstår hur systemet fungerar på något vis, inifrån. Och det tycker jag är viktigt för att ungdomarna tjänar inte på att vi också har låg tillit. Och vi kan ju ha det, men om vi låter det synas till dem så... Och sen att det finns nån slags övertro till vad vi kan göra, det tycker jag ofta att jag ser. Att man inte gör orosanmälningar för att man tänker att ”jag har ju kontakt med den här ungdomen”, och det är ju såhär, fast hallå du kan inte göra det som... Om socialtjänsten blir inkopplad i det här fallet så kommer det säkert bli jättemånga olika insatser som kommer vara i den här familjen, det kan du själv inte göra. Nån sån övertro för att man inte vill bryta ett förtroende så blir det liksom mycket det här ”jag är viktig” och jag tänker att ja, vi är viktiga men du kan inte mäta dig med allt det här andra som skulle behöva komma till... (ip2)

5.2 Yrkesidentitet

Under denna rubrik kommer informanternas syn på sin yrkesroll och yrkesidentitet som fältarbetare att redogöras för i tre olika underrubriker; *egen känsla*, *andras syn* och *låg status*.

Fyra av sex informanter använde ordet ”ordningsvakt” för att beskriva upplevelsen av sina arbetsuppgifter, detta kommer att lyftas ytterligare under rubriken *utmaningar*, det lyfts däremot även här för att belysa informanternas känsla av mening och syn på sin yrkesidentitet. Samtliga informanter beskrev situationer där de kände att de saknade mandat, behövde försvara sin kompetens samt olika situationer där de upplevt att yrket genererat låg status.

5.2.1 Egen känsla

Ip5 beskriver i citatet nedan sin känsla av att vilja engagera sig mer men att hon upplever sig bli begränsad då det på hennes arbetsplats inte ställs tillräckligt höga krav på kvalitet. Detta menar hon påverkar hennes känsla av mening och att hon inte får användning av sin kompetens. Ip5 beskriver även att hennes nuvarande arbetsuppgifter inte lever upp till de förväntningar hon initialt hade.

Det påverkar ju min känsla av meningsfullhet i det jag gör om jag känner att det här inte är ett sätt som jag skulle vilja jobba på. Och om jag kanske har en idé kring hur jag skulle vilja jobba med ett problem, om jag då inte får med mig andra personer ur gruppen som också vill engagera sig och göra någonting mer utöver att bara agera som ordningsvakt så går det inte att dra i alla saker själv eftersom att vi jobbar som grupp. Och om det inte finns några krav utöver att bara göra så att det känns lugnt i området så ah.. Så kanske det inte är så många som har nån lust att engagera sig om man inte bryr sig om så mycket vad resultatet blir... Det påverkar ju definitivt. [...] Känslan av mening i jobbet och känslan av att jag kanske vill kunna göra mer än det här och jag tycker inte att, jag har inte utbildat mig för det här, om jag hade velat vara ordningsvakt så hade jag ju utbildat mig till det. Då hade jag inte behövt plugga på universitet i 3,5 år för att jobba med socialt arbete. Men det var inte riktigt det man föreställde sig när man söker det här typen av tjänst, jag upplevde inte heller att det var det man sökte när jag läste annonsen eller bara själva fältassistent att det är det det handlar om. (ip5)

Ulfsdotter & Flisbäck (2011) skriver hur yrkesstatus skapas i relation till hur andra ser på en. De skriver att en försvarsmekanism är att man försvarar och berättar om sin kompetens för att parera hur andra ser på ens yrkesstatus. Ip3 säger i citatet nedan att hon känner sig som en ”underdog” som fältarbetare, känslan vilket samtliga informanter beskrev att de hade på olika sätt. Samtliga informanter använde det specifika uttrycket ”lallar runt” för att beskriva hur de tror att andra ser på fältarbetare. Brante (2015) skriver om förtroendet från allmänheten till professionen och att det är en politisk fråga. Förtroendet från allmänhet till professionella skiljer sig åt i ett samhälle. Att samtliga informanter nämnde att de tror att omgivningen ser deras arbete som slappt, kan eventuellt påverka förtroendet från allmänheten till professionen. Ip3 beskriver även en situation där andra professionella, socialsekreterare, inte ser henne som lika kompetent, trots att de har samma akademiska utbildning. Hon beskriver hur det påverkar hennes arbete då det inte förefaller som en självklarhet att hon skulle ha kompetens nog att hantera ärenden professionellt.

Man kan känna sig som en underdog. Mycket handlar om att förklara vad vi gör, jag får uppfattningen av att folk tror att vi lallar runt. För det som de flesta ser är ju vårt uppsökande arbete, ute, kvällstid, och då tänker man att det är det enda vi gör, det är en viktig del utav vårt jobb men det utgör ju inte ens 50 % av det vi gör. Jag har upplevt situationer där man har sagt att ”jag är socionom” och då har man fått förvånade reaktioner. Själva fältyrket ger inte den statusen i sig men sen när man lägger till socionomutbildningen så har man höjt sig lite i andras ögon. Vilket jag tänker säger mycket om hur man ser på fältarbete, rent statusmässigt. Så det är... Det kan nog kännas även i samverkan med övrig socialtjänst ibland, typ vad de uttrycker gentemot oss tillitsmässigt också att nånstans såhär, nån typ risk att vi skulle bryta sekretess och att vi inte skulle ha koll på vissa saker vilket kan kännas väldigt provocerande när man har samma utbildning. [...] Man får förklara allt vi gör, får förklara sin utbildning för att höja sig själv i andras ögon. Det är ändå känslan. (ip3)

Ip6 säger att ett av hennes syften med att hon kämpar för sin yrkesroll och dess status är att göra det bättre för framtida socialarbetare som kommer jobba som fältarbetare.

Men under de här 5 åren har jag jobbat med att upprätthålla. Jag tror att det är det som också gör det viktigt för mig som socionom som jobbat 10 år, utbildat mig på olika håll och som jobbat innan... Att också upprätthålla min profession som individ men också i den här yrkesrollen som jag har valt att ha under en längre tid. För nästkommande. Jag har i alla fall fått en tankeställare för det är väldigt mycket mer annorlunda än vad det var på myndighet, det är det. För där är din roll så himla given, alltså den professionella rollen. (ip6)

Citatet nedan visar på vad ip1 tror är en bidragande orsak till att socialarbetare flyr från fältyrket. Hon säger att hon inte tror att hon kommer ta med sig någonting till sin kommande arbetsplats då det inte är ett yrke där hon utvecklas professionellt.

För att man ska vara kvar inom fältyrket så tror jag nog att det skulle behövas... Att man hade lite högre yrkesstatus, att man kunde utveckla sin yrkesidentitet, att man kunde känna att man tar med sig nånting till nästa jobb, inte bara lugnet efter att man haft ett stressfritt jobb. Vilket är jättevärdefullt såklart, att man inte blir utbränd men att man kan ta med sig nånting på professionell väg också. (ip1)

Fyra av sex fältarbetare refererade till sina tidigare arbeten där de arbetat med myndighetsutövning där yrkesstatusen upplevdes vara högre. Dessa fyra beskriver skillnaderna de upplevt samt det uppkomna behovet av att försvara sig på ett helt annat sätt än tidigare. En försvarsmekanism är som tidigare nämnt att känna behov av att försvara sin yrkesroll (Ulfsson & Flisbäck, 2011). I citatet nedan illustreras detta då ip2 jämför sitt nuvarande mandat och handlingsutrymme med sin tidigare yrkesroll som socialsekreterare på socialtjänsten. Hon beskriver hur det påverkar känslan av mening i arbetet.

Utifrån att det finns så himla otydliga ramar så gör det att det känns som att stadsdelsdirektörer och så kan säga lite vad som. Typ nu vill vi att ni ska göra såhär, och då blir det rakt nedanstående led. Då blir det helt plötsligt det man ska göra. Och då kan vi inte riktigt ifrågasätta det. Det känner jag på ett helt annat sätt inom fält tillskillnad från nåt annat jag sett tidigare, det var ju liksom inte så att stadsdelsdirektören höll på och la sig i när jag jobbade som socialsekreterare, på sådär detaljnivå liksom. Men här vill hen ha våra rapporter, hen vill veta vad vi har gjort, vart vi har varit osv så det finns nån slags kontroll i det hela som också blir väldigt politiskt styrt tycker jag. Typ nu ska vi jobba trygghetsskapande, okej om det nu är moderaterna som säger det, då är det att vi ska... Också för vems skulle liksom? För vems skull fältar vi uppsökande på kvällarna? För att det tror jag ändå att många av mina kollegor håller med mig om att det trygghetsskapande, blir framförallt trygghetsskapande för allmänheten, alltså för de andra som bor i området. Men jag tänker ju att vi jobbar med ungdomar, det ska ju vara så att vi jobbar trygghetsskapande för dem. Det är ju för ungdomarnas skull som vi är ute på kvällarna, inte för Berit som bor tre trappor upp och är irriterad på att det är några ungdomar som står och röker... Det är ju inte för hennes skull jag arbetar ju. Och det... Tycker jag blir väldigt otydligt väldigt ofta och det påverkar mycket. (ip2)

5.2.2 Andras syn

Ip2 beskriver hur andras syn på fältarbetare påverkar känslan hos henne själv men även resten av hennes arbetsgrupp. Hon förklarar att det i hennes arbetsgrupp är olika hur man reagerar på att inte tas på allvar. Ip2 beskriver att det skapar osäkerhet hos vissa medan andra i hennes arbetsgrupp aktivt arbetar med att visa att man har samma kompetens.

Alltså dels tycker jag att det påverkar rent känslan i arbetsgruppen, att det blir mycket frustration för att det känns som att man inte riktigt tas på allvar. Och även att jag kan känna ett behov av att liksom rättfärdiga, att jag behöver säga det liksom för att folk inte tror... De har inga förväntningar på en på något vis. Jag tänker såhär, när jag jobbade som socialsekreterare, jag har ju fortfarande samma utbildning som jag hade då och mer kompetens nu än vad jag hade då, man jobbade med utredning och man utreder behov och man kommer med ett slags förslag och bedömning där ens ord och ens kompetens väger tungt. Men här känns det som att det är sällan som det är nånting som folk liksom räknar med. Där kanske man gör olika, det kanske gör att vissa kanske inte riktigt vågar säga eller vara tillräckligt tydliga med vad de tycker och tänker om saker för att man inte riktigt har tillit till sin kompetens medan andra ännu tydligare behöver trycka på det. (ip2)

Ip3 beskriver samma fenomen som illustrerades i citatet ovan. Däremot beskriver ip3 att andras syn på att fältarbetare har lägre professionell status har gjort att det skapats en osäkerhet i henne. Ip3 har jobbat i ca tre år som fältarbetare. Ulfsdotter & Flisbäck (2011) skriver att en aspekt av ett yrkes status har att göra med huruvida ett yrke genererar makt och inflytande eller inte. Detta fenomen beskriver både ip2 och ip3 i dessa citat. Båda beskriver att deras känsla är att de inte tas på allvar som professionella i sin yrkesroll. Detta tolkar jag skapar en föreställning hos informanterna att andras syn på deras yrkesroll är att yrkesstatusen är låg. De har båda beskrivit hur andras syn påverkar hur de tänker kring sin yrkesidentitet.

Jag börjar känna mig säkrare i det men där kommer synen på att man inte är lika professionell som nån, har inte samma professionella status som nån som jobbar på myndighetssidan. Det blir ju också nåt att förhålla sig till. Jag har kämpat med att det finns en osäkerhet, eller har blivit en osäkerhet inom mig lite, vad har jag för mandat i det här rummet? Och kan ha haft svårt att hävda det. Det kan ju ha varit i kombination med mina personliga egenskaper också men jag kan tänka mig ändå att det är lite oklarheten i yrkesrollen och i uppdraget som påverkar min känsla i min yrkesroll. (ip3)

Ip6 säger att fältyrket både ger en lägre lön och en lägre yrkesstatus. Ip6 beskriver nedan hur hon aktivt arbetar med att upprätthålla synen på sin yrkesroll genom att äga deskriptionen och framställningen av yrket. Hennes strategi är att synas i media och berätta vad fältarbetare gör. En strategi som Ulfsdotter & Flisbäck (2011) skriver om. De beskriver även hur lön påverkar känslan av hög eller låg yrkesstatus. Ip6 säger nedan hur hon märker av skillnaden i hur hennes omgivning reagerar på att hon arbetar som fältarbetare och jämför det med sitt tidigare arbete som socialsekreterare.

Jag bytte ju från socialtjänsten, från myndighetsutövning, och det jag märkte när jag bytte därifrån, dels rent lönemässigt, när man går ut till prevention, öppenvård och behandling, beroende på erfarenhet då såklart, men allra helst fält, så är det inte bara en lönefråga som går nedåt, det är också bilden av vad en fältarbetare gör. Jag kan uppleva att det finns ganska mycket missförstånd kring den rollen vi har, av

olika anledningar, därav, är jag väldigt noga med att synas ute i media när de väl hör av sig. Både tidningar, radio, tv, för att upprätthålla den här yrkesrollen, med all rätt då. (ip6)

5.2.3 Låg status

Vid frågan vad ip2 har för syn på professionalitet inom fältarbetet svarade hon att det finns brister i professionaliteten. Hon drog paralleller till fältarbetets historia av att det inte funnits några krav på utbildning som hon menar leder till gränslöshet. Andersson (2013) skriver att ett problem med att specifika metoder för fältarbetare saknas leder till att praktisk kunskap inte delas och det som hade kunnat bli en gemensam kunskapsbas förloras.

Att den inte är så professionell. Alltså att det känns som att det finns en historia av att det har varit väldigt icke-professionellt typ av arbete. Man kanske inte har haft så mycket, eller behövt så mycket, utbildning. Vilket gjort att man kanske gått mycket på känn. Man har varit lite som kompis kanske med ungdomarna sådär, snarare än att liksom bidra med sin, vad ska man säga... Man kan ju bidra med sin kompetens som kompis också men att det blivit lite gränslöst på nåt vis. Och det känns som att det lever kvar ganska mycket, i alla fall i det området som jag jobbar i. Man behöver liksom påvisa och påtala hela tiden att man är kompetent och att man kan uttala sig om saker, det är ingen som tror det, det är ingen som tror typ att man har nån typ av vidareutbildning. Och att många professionella inte fattar vad man gör. Utan är såhär; ”går ni bara runt?”. (ip2)

Ip1 uttrycker att hon tror att fältyrkets låga status är kopplad till att personer som arbetar som fältarbetare inte alltid är utbildade inom området. Andersson (2013) skriver att när professionell kompetens diskuteras i termer av ”personligt engagemang” för målgruppen läggs alldeles för mycket vikt vid personliga egenskaper istället för professionella kvalifikationer, vilket jag tolkar är vanligt vid anställning av fältarbetare.

Så länge de inte satsar på att få in folk som är utbildade inom området... Man kan ju göra så himla mycket bra som fältare egentligen, men också att arbetsuppgifterna ska vara relevanta, så tror jag att yrket kommer ha fortsatt låg status. Det är väldigt tröttsamt att jobba på det här sättet. (Ip1)

Ip1 fortsätter och berättar vidare om sin upplevelse av sin arbetsplats och synen på kompetens från ledningen som hon menar bidrar till låg yrkesstatus.

Jag tycker att man borde göra ett krafttag och göra om lite för att höja yrkets status. Ta bort, eller minska i alla fall mängden, av de där ”sköna personerna” som inte har rätt utbildning för jobbet utan bara fått jobbet på grund av skön personlighet. Visst de kan vara bra på relationsskapande, men det är jag också. Jag vet inte, jag har lyft det här med ledningen och sagt att jag tycker det är svårt att utvecklas när majoriteten av mina närmsta kollegor inte är utbildade i socialt arbete. Jag fick svaret ”X är jättebra på sociala relationer och jättebra på att knyta kontakter” och jag tänkte att det är ju jag också, jag har också den kompetensen. Jag har ju utöver det rätt utbildning, jag är också socialt kompetent och känner mig trygg med att jag kan skapa meningsfulla relationer med ungdomar. Ungdomar kan lita på mig också, jag har också den egenskapen men det kan ju inte vara allt... Det blir som att ”skön snubbe” värderas lika högt som ”socialt kompetent kvinna med akademisk utbildning”. Det är inte alls samma sak att ha en socionomutbildning som att vara lite chill och rolig. (ip1)

5.3 Förutsättningar och handlingsutrymme

Samtliga informanter talade om vilka förutsättningar och vilket handlingsutrymme de upplevde att de hade som fältarbetare. Fyra av fältarbetarna menade att de kände sig detaljstyrda av ledningen, dessa fyra nämnde alla att de inte trodde att ledningen hade tilltro till dem. Flera av dem nämnde att det är påtagligt att verksamheterna är politiskt styrda och att det påverkar känslan av handlingsutrymme.

5.3.1 Användning av sin kompetens

Informant ip2 beskriver att hon upplever att hon sällan får användning av sin kompetens och att det kan vara en anledning till att socionomer som arbetar som fältarbetare väljer att byta jobb när de nått denna insikt.

Jag tycker att det är väldigt, väldigt mycket som jag har kompetens för som inte utnyttjas. Jag kan känna såhär, jag kan så himla mycket mer än det här, väldigt väldigt ofta. Och sen om jag ser över en tremånadersperiod, då tycker jag att jag har använt mig utav min kompetens, men jag tycker inte att jag varje vecka gör det. Absolut inte varje dag, alltså det är ju också mycket tid som gör att det känns som att vem som helst hade kunnat göra det här. Kanske inte vem som helst men kanske en person som är lämplig då, men nån utan den här utbildningen och utan den yrkeserfarenheten som jag har. Men sen finns det tillfällen där jag tycker att det verkligen behövs, och det där är svårt eftersom att de tillfällena är få så gör det att man ofta känner att man kanske inte utvecklas så mycket i sin yrkesroll och samtidigt så tycker jag att när det behövs så behövs det verkligen fältare. Och då känner jag att det är jätteviktigt och att det är väldigt utvecklande. Men det där, jag tror att man behöver komma åt det där, så att man får använda sig utav sin kompetens oftare för att folk ska bli långvariga inom fältyrket. För jag tror att en stor anledning till att det är mycket omsättningar är att man inte känner att man får användning av sin kompetens faktiskt. (ip2)

I nedanstående citat berättar ip4 att hon upplever att hon får användning av sin socionomkompetens dagtid när hon arbetar förebyggande men att hon inte upplever att hon får användning av sin kompetens kvällstid när hon arbetar uppsökande. Andersson (2013) skriver att det inom fältverksamheten finns generella arbetsmetoder men inte specifika. Han beskriver att det finns ett motstånd från fältarbetare att tillämpa strukturerade, specifika metoder och säger att en anledning till motståndet beror på fältarbetarens syn på sig själv som flexibel. Det finns en rädsla för att strukturerade metoder påverkar flexibiliteten alltför mycket. Effekten kan istället bli som för ip4, som sällan upplever att hon får användning av sin kompetens och upplever det uppsökande arbetet som otydligt.

På ett sätt tycker jag verkligen att man behöver ha en ordentlig vidareutbildning. Men kanske är det så att chefer inte alltid ser det. Dagtid när man går runt i skolor och jobbar förebyggande med ungdomar, då tycker jag att jag får användning av min socionomkompetens. På kvällar när man ska jobba uppsökande mot ungdomar så tycker jag inte det alls på samma vis. För då är det som att man ska åka och "kolla till" ställen och det är mest som att man ska checka av typ. Det blir liksom som att man bara ska gå runt och synas och så träffar man ibland inte på en enda ungdom på en hel kväll. Så är det ju jätteofta. Så det här som händer på kvällstid skulle behöva struktureras upp tycker jag för att det ska kännas meningsfullt. Och väldigt oklart vad vi ska göra och inte göra. Nu jobbar jag i ett område där det är ganska mycket hög kriminalitet och mycket droger och narkotikaförsäljning och sånt på offentliga platser och då är det också oklart vad man själv ska göra där kontra vad som är polisiära åtgärder. Vad ska man göra om man är där och ser vad som sker. Hur ska jag bete mig, alltså vad blir ens egen roll där och då, det blir väldigt otydligt tycker jag när man jobbar uppsökande kvällar. Mycket tydligare när man jobbar dagtid. (ip4)

I citatet nedan beskriver ip5 att fältarbetaren inte får vara delaktig i beslut om nya arbetsuppgifter. Ip5 ifrågasätter varför hennes chef inte verkar vara intresserad av vad fältarbetarna tycker och tänker, utan att det blir oreflekterade arbetsuppgifter som bara ska utföras utan vidare diskussion. Detta kan tolkas som att ip5's kompetens inte tas tillvara på då arbetsuppgiften blir att kolla av områden på ett sätt som inte är kopplat till socialt arbete. Detta beskrev även ip4 i ovanstående citat.

Exempelvis när en chef får mail om att vi ska gå till en förskola där ungdomar hänger på kvällarna så tycker jag att man bör vara mer intresserad av hur det gått efter att man gått dit. Vad har vi observerat? Vilka var där? Utifrån det hur vill ni fältare jobba med det här? Inte bara släppa det och istället sätta sig ner och ha en plan om det nu är det vi ska jobba med. Det måste bli tydligare kring, okej nu är det det här vi ska fokusera på, vi kanske ska kartlägga vilka ungdomar som är där och så vidare. Annars finns det ju inget om helst syfte med att vi går dit. Ställa lite frågor till oss där vi får ta ställning, komma med idéer och förslag, vad ska vi göra? Vad? På vilket sätt? (ip5)

Ip5 fortsätter här och beskriver att hon saknar strategier i jobbet men även att hon önskar att arbetsuppgifterna ska ha ett syfte. Hon fortsätter beskrivningen av att arbetsuppgifterna inte är relaterade till socialt arbete. Hon sätter fingret på att kvalitet inte efterfrågas av ledningen och att hon upplever det som att hennes analyser kring hur man kan arbeta med ungdomarna på ett sätt som är förenligt med socialt arbete inte efterfrågas. Topor & Borg (2008) skriver att professionalitet innebär att det finns vissa krav på den yrkesverksamma, att denne ska kunna tillämpa inhämtad kunskap med egna erfarenheter för att utföra ett professionellt arbete. Således skulle man kunna tolka att det handlar om ett visst mått av kvalitet. Det är tydligt att ip5 upplever att kraven på professionalitet saknas på hennes arbetsplats i och med att hon uppfattar att kvalitén saknas, både i citatet ovan och nedan.

Man ska ha kvalitet i det man gör och inte bara agera ordningsvakter, det går också lite emot... Varför ska vi ha akademiskt utbildade personer om vi inte har krav på att det ska vara någon kvalitet i det vi gör. Om vi bara ska gå runt och agera som ordningsvakter och säga till folk, det är lite skitsamma hur vi jobbar med just relationer, det är bara viktigt att vi är ute och checkar av ställen. Vilka adresser är det oroligt på, dit ska vi förbi, check check check, och sen är det enough, själva innehållet i det har ingen kvalitet. Man jobbar inte förebyggande med den kunskapen vi har, vi skulle kunna erbjuda ungdomarna *så* mycket. Bjuda dem till vår lokal, behöver vi ha kontakt med deras föräldrar osv. Inte så mycket intresse av hur är det för dem, hur har dem det, varför hänger dem på den här förskolan tex. Det blir mer att vi ska få dem att inte vara där, inte att vi kan jobba med de bakomliggande orsakerna till *varför* ungdomar väljer att vara på en förskola istället för att vara hemma. Det är det jag känner att ledningen och politikerna är intresserade av, se till att det inte är stökigt på den här förskolan, istället för att se till att de här ungdomarna får det stödet som de behöver, se till att de har nånstans att gå, kan vi länka vidare dem, bjuda in dem till fältverksamheten, försöka ta reda på vad det är ungdomarna vill, vad är de intresserade av, vad tycker dem om... De frågorna får vi aldrig. Det blir inte så förebyggande, problemet ses endast som att det är stökigt på förskolan och att vi måste göra någonting för att inte saker ska gå sönder. Sen förflyttas ju den grupperingen nån annanstans istället så problemet kvarstår. (ip5)

5.3.2 Arbetsgruppen

Under intervjuerna problematiserade samtliga informanter kring hur det är att arbeta i en fältgrupp där man har olika utbildningsbakgrunder. Ett avsnitt om interprofessionalitet kommer presenteras senare i

studien som fokuserar mer på just utbildningsaspekten, dock är det även relevant att lyfta denna aspekt gällande vilka förutsättningar fältarbetarna upplever att de har utifrån sin arbetsgrupp.

Diskussionen om professionaliseringen av socionomyrket har de senaste åren tilltagit och sidan som vill att kravet på socionomexamen ska öka blir allt starkare. Oliver (2013) skriver att det kan finnas ett positivt perspektiv av att socionomer arbetar på interprofessionella arbetsplatser. Hon menar att de yrkesidentitetsutmaningar som socionomer ställs inför kan motverkas om socionomer börjar se sig själva som ”boundary spanners”. Detta är ett begrepp som innebär att man arbetar vid gränslinjen av en organisation. Man antar då en informativ och upplysande roll. Oliver (2013) menar att om socionomer skulle se detta som en del av sin yrkesroll, skulle man på detta sätt kunna öka yrkesstatusen. Problemet som uppstår är att socionomer inte tycker att den informativa uppgiften är en del av yrkesrollen och känner sig ifrågasatta. Om detta blir till en kompetens som socionomer specifikt behärskar, kan det anses ha ett högre värde att vara den informativa och i och med det blir det mindre hotfullt för yrkesidentiteten att arbeta interprofessionellt. Följande citat visar att ip1 upplever att hon måste ha en pedagogisk och informativ roll på sin arbetsplats när grundläggande kunskaper om socialt arbete inte finns.

Vi som har utbildning för jobbet utmanar ju dem när vi sätter krav på kvalitet. Det är klart att det kan skapa dålig stämning i fältgrupper när man har helt olika syn på vad socialt arbete och social problematik är. Man behöver snabblära sina kollegor basic saker, dels analytisk förmåga som jag tycker att man får väldigt mycket på socionomprogrammet men sen faktiska lagar, etik, risk och skyddsfaktorer, BBIC, osv. (ip1)

Här pekar ip4 på att hon upplever sig själv som professionell men att hennes kollegor inte är professionella. Hennes tolkning är att gränserna för rollerna *fältarbetare* och *skön vuxen* förväxlas. Detta lyftes även av andra informanter. Detta kan förstås utifrån det som Oliver (2013) har skrivit om problematiken med interprofessionella arbetsplatser. Ip4 och hennes kollegor har inte samma grundkompetens av vad socialt arbete faktiskt är, vilket i slutändan påverkar professionaliteten i arbetet.

Jag tycker nog att jag lyckas vara professionell, sen tycker jag att det finns stunder där jag inte tycker att saker hanteras professionellt men egentligen tycker jag inte att det finns nåt hinder för att vara professionell utan jag tror att det mer handlar om att personer som jobbar som fältare blandar ihop liksom vad som är ens roll som fältare kontra vad som är att vara en skön, kul, vuxen typ. (ip4)

Att gränserna för yrkesrollen är otydliga lyfts även här men ip2 reflekterar vidare att det kan bero på att fältarbetare är för måna om relationerna till ungdomarna och inte vill skapa konflikter. Dels menar hon att det kan bero på att man inte har rätt kompetens för att veta hur man ska bemöta sociala problem men att det även kan bero på en rädsla för vad en konfrontation kan innebära.

Jag kan tycka att man som fältare behöver vara väldigt väldigt tydlig med när man är vuxen och inte kompis, att man har ett vuxenansvar, och det där tycker jag kan glida lite ofta. Att personer kanske har en rädsla för att tappa förtroende hos ungdomar, de vill att ungdomar ska tycka om dem och då är de rädda att det ska paja om man går vidare med saker och om man tex gör orosanmälningar om man kanske är tydlig med vad man tycker och tänker vilket gör att man kanske blundar för vissa saker, man tar inte vissa saker på allvar. Det sker liksom nån slags förskjutning kring vad som man tycker är okej... Det vet jag att jag tänkte jättemycket

på när jag började jobba här. Att jag kände ”oj”, att saker hade gått så långt på något vis i många fall. Och så märker jag själv hur man också börjar normalisera saker för det går inte heller. Men det är viktigt att inte göra det för mycket och att i alla fall i sin arbetsgrupp kunna prata om det och att kunna prata om faran med att göra det. Hur det påverkar att man kanske inte liksom med ungdomar lika tydligt markerar och säger om man inte tycker att saker känns okej och sånt. Det blir som att det för vissa blir nåt slags undantag, som att vissa ungdomar kan få ha det såhär för att så är situationen i [det här området] ungefär. (Ip2)

Ip6 beskriver en känsla av matthet när hon upplever att hon och hennes kollegor inte har samma grundkompetens. Samtidigt säger hon att hon tänker att en del av hennes professionalitet är att kunna acceptera att det finns olika kompetenser inom arbetsgruppen.

Apropå att vara professionell, det är ju att acceptera olikheter och allt vad det innebär. Där kan jag tappa min profession ibland där jag tycker att grundvatten saknas. Alltså grundkompetens. Då kan jag känna att jag kan tappa det ibland. Kanske inte tappa det men rent mentalt kan jag känna ”uhk”, jag kan tycka att det är så givet liksom. Och så kan det alltid bli när man gjort en sak ett tag och man tycker att vissa saker är så självklara så är det inte det för någon annan. (ip6)

5.4 Utmaningar

I detta avsnitt presenteras informanternas redogörelser på vilka utmaningar de ser i sitt arbete kopplat till professionen. Samtliga informanter nämnde orden ”sköning” eller ”skön snubbe” för att beskriva en viss typ av person som anställs för att skapa goda relationer till ungdomar. Fyra av sex informanter beskrev en frustration över att ha den här typen av person på sin arbetsplats och hur det inom olika nivåer har skapat problematiska situationer. Två fältare beskrev att de var medvetna om att den karaktären finns inom fältyrket men de uppgav att det inte förekom på deras arbetsplats. Här blir det åter intressant att påpeka att de fyra som beskrev att de hade denna typ av person på sina arbetsplatser arbetar i områden med socioekonomiskt låg status. De två som inte har den karaktären på sin arbetsplats, arbetar i områden med socioekonomiskt hög status. I ett av citaten i detta kapitel upplever informanten ip4 frustration och gör en jämställdhetsanalys. Hon beskriver att det på hennes arbetsplats anställts ”sköna snubbar” utan den akademiska kompetens som hon själv har men att hon förväntas vara både socialt kompetent och utbildad. Jämställdhetsaspekten framkommer även i ett ytterligare citat för att ge en bild av hur ip5 upplever att hon blir behandlad som kvinna på sin arbetsplats.

5.4.1 Interprofessionalitet

Samtliga studiedeltagare berättade att de arbetar på interprofessionella arbetsplatser, i vilken grad det dock påverkade arbetet varierade. Nedanstående citat pekar på hur interprofessionellt arbete påverkar ip4. Hon beskriver att hennes kollegor följer ledningens direktiv utan att ifrågasätta eller problematisera arbetsuppgifter som är etiskt oklara. Ip4 verkar ha en stark yrkesidentitet och en klar bild av socialt arbete där det blir en krock för henne när hon ska utföra samma arbetsuppgifter som sina kollegor som inte delar bilden av yrkesidentiteten eller professionen. Nedanstående citat har inte kortats ner då hon beskriver exempel som som visar på hur interprofessionaliteten tar sig uttryck. Oliver (2013) skriver att det inom interprofessionella arbeten läggs tid på att skapa en gemensam

grund för hur arbetsuppgifterna ska utföras så att arbetet blir hanterbart. Ip4 har varit verksam socionom i över fem år vilket kan vara en anledning till att hon inte övergett sin yrkesidentitet för att enbart identifiera sig med arbetsplatsen som Oliver (2013) skriver är vanligt bland nyexaminerade.

Mycket tycker jag handlar om att försöka få min arbetsgrupp att få samma kompetens, då vi är en blandad grupp med få socionomer och sen har de andra annan eller ingen utbildning. Så jag tycker att i min arbetsgrupp handlar det om att få resten av gruppen att få kunskap om typ socialtjänstlagen och sånt. Sen är en annan grej att vår roll är rätt otydlig vilket gör att det öppnar upp för att man kan använda oss som lite vad som helst, med tanke på att de flesta i min arbetsgrupp inte är socionomer och egentligen inte har så mycket kunskap om socialt arbete så tror jag att folk går med på arbetsuppgifter som jag som socionom aldrig hade accepterat om jag initialt hade varit med i diskussionerna. Vi har fått info att vi ska åka till ett område där det ryktas att hemlösa sover och sen informera polisen om vi ser dem sova på den platsen. Jag blev så sjukt upprörd när jag fattade att det var en arbetsuppgift som mina kollegor alltså hade gått med på och inte ens reflekterat över. Hur är det socialt arbete att vi som fältare, som ju ska jobba med ungdomar, får besked uppifrån om att vi ska ringa polisen om hemlösa sover i grupp på en viss plats? Vem hjälper vi om vi gör det? Visst jag kan absolut ringa socialjouren eller hemlöshetsmottagningen om de själva vill det, men varför ska jag ringa polisen? Det är en redan utsatt grupp i samhället, jag vill inte bidra till att de blir avhysta. Jag blir upprörd bara jag pratar om det här. Men mycket sånt, egentligen har jag massvis med exempel på arbetsuppgifter som vi fått till oss och som accepterats av mina kollegor som inte har det minsta med socialt arbete att göra. För dem är det kanske bara ett arbete, man gör som cheferna säger oavsett vad det är, men för mig som är utbildad socionom ser jag mycket som går emot etiskt. Dels blir ju mina arbetsuppgifter inte så utvecklande när jag tex blir hänvisad att dela ut lappar i centrum, men man blir också väldigt ensam i att stå upp för sitt yrke när majoriteten av mina kollegor inte fattar vad jag pratar om och mest tycker att jag är jobbig som hela tiden motsätter mig arbetsuppgifter som, enligt mig, inte har det minsta med socialt arbete att göra. (Ip4)

Även detta citat visar att ip5 uppfattar samarbetet med sina kollegor som problematiskt i och med att de har olika utbildningsbakgrunder. Ip5 beskriver hur det hämmar hennes utveckling när hon inte får utvecklas i sin socionomroll utan tvingas diskutera grundläggande ämnen med sina närmsta kollegor.

Det är svårt att det är olika typer av professioner som jobbar och ska jobba med exakt samma saker och så har man olika utbildningar inom fältet... Att vissa har krav på att man ska ha en socionomutbildning och så är det socionomer som vill jobba med socialt arbete och har koll på socialrätten osv, medan det finns vissa personer som inte är utbildade socionomer i samma grupp som kanske inte har koll på socialrätt tex som inte har samma sätt att se på vad sociala problem, ungdomsproblem, man har inte koll på risk och skyddsfaktorer och såna saker som är väldigt basic för socionomer. Och då blir det som att man inte står på samma grund och då blir det ju problem i det praktiska också sen, hur vi jobbar och hur vi hanterar olika problem. Man kommer hela tiden tillbaka till grundgrejer liksom, det blir hela tiden fel fokus på nåt sätt. Istället för att ha samma kunskap och fakta om vissa saker och utifrån all den kunskapen och faktan tänka "vad gör vi nu?" Men har vi inte koll på de här olika delarna så utvecklas man inte. Det blir i slutändan att okej om alla inte är med på samma grundpremiser så kommer vi inte kunna gå vidare med saker för man måste hela tiden gå tillbaka och förklara och argumentera för grundläggande saker. Det blir svårt. Så att det är nånting som jag kan tycka... Ska det vara så här? Då ska du som chef vara konsekvent i det, tycker du att det är viktigt att man ska ha en socionomexamen då tycker jag att du ska hålla dig till det. Ibland så känner man nån som, amen det här är en bra person, han är en skön person så vi tar in honom tex. (Ip5)

Nedan talar ip1 om att hennes expertiskunskap som socionom inte värderas särskilt högt på hennes arbetsplats, hennes kunskap blir också ifrågasatt. Detta skriver Oliver (2013) är vanligt förekommande på interprofessionella arbetsplatser. Oliver (2013) skriver att det kan leda till ambivalens i yrkesrollen som blir så pass utmanad att man slutar se sig själv som expert på sitt område då ger upp sin professionella identitet. Ip1 säger att hon upplever nivån som ovärdig i och med att det är barn och ungdomar hon arbetar med.

Det vi säger som är utbildade inom socialt arbete väger inte så tungt i min fältgrupp tyvärr, ens kunskap värderas inte så högt och kan hela tiden argumenteras emot med känslargument eller egna åsikter. Jag har ju samma utbildning som när jag satt på myndighetssidan och tog beslut som påverkade människors liv, i det sammanhanget blev min kunskap inte ifrågasatt, och så sitter man och argumenterar på nåt möte ifall vi ska arbeta med risk och skyddsfaktorer eller inte. Det blir en nivå som inte blir värdig tycker jag. Jag tycker verkligen det behövs ett krafttag inom fält, vi jobbar ju ändå med barn och unga. Jag känner att jag hamnar i samma typ av diskussioner som jag hamnade i på termin 1 på socionomprogrammet. (Ip1)

Även ip6 beskriver att grundkunskapen saknas hos dem som inte är utbildade i socialt arbete. Ip6 lägger ingen värdering i om det är bra eller dåligt men reflekterar över att det finns en skillnad.

När jag tänker vad du och jag, eller vad alla andra som jobbar som socionomer får som en slags grund, kan jag tycka att det saknas. Det betyder inte att alla som inte är socionomer gör ett mindre bra jobb, men det är en skillnad. Man vilar liksom inte i samma grundvatten när man utgår ifrån olika diskussioner, situationer, och så. Eller förhållningssätten kan vara väldigt olika. Det här är en del utav det, en annan del är ju givetvis vad man har för ledning och organisation, men vad har man för grupp och vad har man för egenskrivna rutiner och överenskommelser i gruppen kring professionalitet. Men jag kan tycka att grundnivån på kompetens på olika håll känns som att det är väldigt annorlunda från det jag kände... Och jag tänker generellt, man möter folk som har en helt annan inställning till hur man ska bemöta ungdomar tex. (ip6)

5.4.2 Ordningstvakter

De fyra som tyckte att gränsen mellan fältarbetarens yrkesroll och en ordningstvaktens yrkesroll kunde bli otydlig, arbetar i områden med socioekonomisk låg status. De två informanter som inte nämnde det är verksamma i ett område med hög socioekonomisk status. Problematiken de beskriver handlar om att de får utföra arbetsuppgifter som de inte uppfattar har någon koppling till socialt arbete. Båda dessa citat visar på detta. Känslan av att få arbetsuppgifter som inte är kopplade till ens kompetens kan enligt (Ulfsson & Flisbäck, 2011) påverka yrkesidentiteten negativt.

Man blir väldigt mycket som en ordningstvakt. Och det blir som pekpinna, man ska gå dit och säga till. Vid nåt tillfälle var det några ungdomar som höll på att ta sig in i nån port och så sprang de i det trapphuset och då blev vi dritringda och då skulle vi se till att de inte är där. Och det är klart att det är ett problem att de är och typ röker i trapphuset men såhär, vad ska vi göra? Vi kan ju säga till dem att ”det tycker inte vi att ni ska göra, ni stör de som bor här, var på nån annan plats istället”, typ ”kom ni kan vara i vår lokal och vara där litegrann om ni vill”. Alltså vi kan ju försöka på olika sätt, men om de inte vill det så kan ju vi inte göra någonting. Alltså vi kan ju inte ta dem i armen och ta dem därifrån liksom, vad ska vi... Det är ju inte vår roll. (ip1)

Ibland så tänker jag ”vet ens politikerna och våra högsta chefer vad vi har för utbildning?”. Och varför anställer de ens socionomer? Det har jag tänkt på många gånger och det har jag pratat med mina kollegor om. Alltså hur kommer det sig att de anställer personer som har pluggat 3,5 år på högskola, när de typ vill att vi ska vara ordningstvakter? Alltså det är en 10-veckorsutbildning, anställ dem om ni vill. Och typ några som tycker om att prata med ungdomar, så där, bra, då har ni det liksom. De handlar ju också om lönemässigt och... Man kommer inte vara kvar i arbetet för man får ju inte göra det man har kompetens för. Då kommer folk sluta liksom. (ip2)

5.4.3 Utsatthet

Ip5 gav en ingående redogörelse för vilka hinder och svårigheter hon upplevde som kvinna på sin arbetsplats. Hon berättade att majoriteten av de grupperingar som vistas i centrum och i offentliga miljöer på kvällarna är unga killar. Hon beskriver att hon många gånger blivit utsatt för kränkningar

och påhopp av de unga killarna där de försöker öka sin status genom att flirta och säga sexuellt trakasserande kommentarer. Ip5 beskriver att hon ofta känner att hon hamnar i en utsatt situation och att stödet från kollegorna varierar när detta sker. När hon arbetar med andra kvinnor blir de gemensamt utsatta vilket de kan mötas i och reflektera kring. Ip5 säger att hon saknar strategier för att förhindra att detta uppstår igen från övriga fältgruppen och ledningen. Detta citat svarar till viss del på studiens första och tredje frågeställning. Ip5 beskriver att hon uppfattar sin yrkesroll som ett arbete där det förväntas att man ska ha skinn på näsan och kunna hantera sexuella trakasserier, hennes upplevelse bekräftas i och med att hennes chef inte tar det på allvar och inte heller hennes kollegor reagerar.

Du får utstå väldigt mycket sånt och man pratar inte om det så mycket utan det är nånting som du också ska finna dig i och som tyvärr vi kvinnor är ganska vana vid att uppleva i samhället överhuvudtaget, men det blir så speciellt när det handlar om vår arbetsmiljö. Det är på ditt arbete. Nån kanske har lagt en kommentar om ditt utseende osv, det är nånting som du bara ska kunna hantera själv. Det är ingenting man pratar om som grupp eller att man tänker nånting kring vad gör det med oss som grupp eller hur känns det för de kvinnor som så ofta blir utsatta för det. Hur väljer vi att schemalägga utifrån att vi har den här problematiken. Det finns liksom inte några strategier för hur vi ska förhindra att våra kvinnliga kollegor ska bli utsatta för de här sakerna, utan det är nånting som nästan förväntas att du *kommer* bli utsatt. Och har du inte skinn på näsan då kan du inte jobba med det här. Det är så pass normaliserat, vilket det är i samhället också, men det känns fortfarande viktigt att lyfta det. Att det tillslut efter ett tag kan vara väldigt påfrestande att behöva uppleva det så pass mycket i sin vardag. Inte bara på sin fritid utan också på sin arbetsplats. På grund av att kvinnor generellt i samhället, vi är mer utsatta för såna saker. Och att det också skapar att kvinnors arbetsmiljö... Att vi har inte samma förutsättningar till en god arbetsmiljö som männen har i de här fallen. (ip5)

Ip5 berättar hur utmanande det är att möta dessa killgäng när hon är själv och hur hon väljer att hantera det.

Det kan hända dagtid också, du kan träffa på nån när du är på vägen hem från jobbet när du är ensam. Samma gruppering står vid tunnelbanan när jag ska gå hem, jag vet att de kommer slänga iväg kommentarer när jag går förbi, och att det kan vara svårt att där och då själv ta en sån fight liksom för att... Det blir ju att du går förbi och antingen ignorerar, eller du som privatperson kanske vill göra nånting. Du kanske vill säga nånting men samtidigt så jobbar du här, du har ju avslutat ditt arbetspass men du måste fortfarande förhålla dig till att du träffar på de här personerna oftast när du jobbar. (ip5)

Ip5 talar om vilka strategier hon önskade hade funnits. Hon beskriver det som utmanande att bli lämnad själv i hanteringen av detta och att det också säger något om vilka värderingar männen på hennes arbetsplats har när de inte reagerar på att hon och andra kvinnor på daglig basis blir utsatta på sin arbetsplats.

Och tyvärr så är det ju ofta så att när vi kvinnor blir utsatta för nånting från män, eller killar, så är det en fördel om det är män som också steppar in i såna tillfällen och kanske tar ett sånt snack och ser till att andra män slutar... Ofta när man är utsatt kanske man inte själv vill vara den som väddar till sina kollegor om att de kanske ska ta det samtalet... förstår du? Min förväntan egentligen är att manliga kollegor ska erbjuda sig själva och kanske säga "det där är absolut inte okej, kan du visa i skolkatalogen vilka det var? Okej då går vi dit imorgon och då ska vi prata med dem". För det handlar också om... Värderingar, hur män betar sig mot kvinnor, också ifall det är unga killar som betar sig så mot vuxna kvinnor, det inte kommer gynna dem i längden att bete sig på det sättet. Det här känns viktigt att få med. (ip5)

6 Slutdiskussion

I detta avsnitt kommer jag att föra en diskussion och tillföra mina egna reflektioner och tolkningar. Slutligen kommer jag presentera förslag på vidare forskning.

6.1 Slutsatser och diskussion

Studiens syfte har varit att undersöka fältarbetares syn på sin yrkesidentitet och professionalitet. Med anledning av att det i socialtjänstlagen står att uppsökande arbete måste bedrivas, men inte specifikt vilka som ska utföra det uppsökande arbetet har det lett olika tolkningar. I inledningen gavs exempel på en kommun i Stockholms län som menade att det inte var någon skillnad på fältarbetare och ordningsvakter, att ordningsvakterna kunde arbeta uppsökande. Att ett så historiskt sett traditionellt socialt arbete kan jämföras med ordningsvakternas arbetsuppgifter grundar sig antagligen i en politisk agenda men är svårt att säga någonting om i denna studie. Dock är det tydligt av resultaten att man kan dra slutsatsen att studiedeltagarnas syn på sin yrkesidentitet är något de alla reflekterat över och är något som påverkar dem på olika sätt. Vilka förutsättningar de upplevde att de hade för att kunna utföra ett professionellt socialt arbete varierade bland studiedeltagarna. De slutsatser man kan dra av det är att de fyra som arbetar i områden med socioekonomiskt låg status inte kände att de hade rätt förutsättningar för att arbeta professionellt. Dessa fyra angav att det kunde bero på att ledningen gav dem arbetsuppgifter som inte var relaterade till socialt arbete, ledningen inte agerade när de påtalade kunskapsbrister i arbetsgruppen eller på grund av det interprofessionella arbetet. Dessa utmaningar besvarar därmed studiens tredje frågeställning.

Studiens frågeställningar var; *hur ser fältarbetare på sin yrkesroll?* Detta har redovisats för genom att informanterna beskrivit sina upplevelser som fältarbetare. Detta genom en redogörelse för synen på yrkesidentiteten, förutsättningar och handlingsutrymme, utmaningar och hur de ser på sin professionella roll. Den gemensamma synen var att fältarbetare har låg yrkesstatus och att det har påverkat deras yrkesidentitet. *Hur upplever fältarbetare att de får användning av sin professionella kompetens?* Detta har varierat hos informanterna, tre av informanterna var mycket tydliga med att de absolut inte fick användning av sin professionella kompetens som fältarbetare. En fältarbetare kunde i vissa situationer känna att hon fick användning av sin kompetens men att det inte skedde så ofta som hon egentligen önskade. Två av fältarbetarna tyckte att de fick användning av sin kompetens. Hur dessa tre specifikt fick användning av sin kompetens skiljde sig åt, en aspekt som lyftes var att ip4 kände att hon fick användning av sin kompetens när hon arbetade dagtid med förebyggande arbete men inte kvällstid med uppsökande arbete. *Vilka utmaningar identifierar fältare kopplat till sin yrkesroll?* De utmaningar som starkast har påtalats har varit den låga yrkesstatusen, interprofessionaliteten, bristande kompetens hos kollegor, arbetsuppgifter som inte anses vara

relaterade till socialt arbete, ambivalens som skapas i yrkesrollen samt utmaningar ur ett jämställdhetsperspektiv.

En aspekt som jag förvånats över i arbetet med studien är i vilken stor utsträckning det finns okvalificerade personer som är anställda för att utöva socialt arbete. Samtliga informanter hade fritidsledare, statsvetare och socialpedagoger på sina arbetsplatser, utbildningar som markant skiljer sig från socionomutbildningen. Detta var som tidigare nämnt min förförståelse då jag arbetat på en interprofessionell arbetsplats, och trots upprepade försök till att förstå arbetsgivaren, aldrig fick något konkret svar på varför de anställde personer som uppenbarligen saknade grundläggande kompetens för arbetet. Som även lönemässigt låg på samma och högre nivå än socionomerna. Att fyra andra socionomer kämpade med precis samma frågor och dilemman som jag gjorde anser jag är beklämmande utifrån att det gör att socialt arbete som akademiskt ämne förminskas när socionomers expertiskunskap inte värderas högre. Min personliga uppfattning är att man som arbetsgivare därmed är med och skapar och upprätthåller strukturer som missunnar socionomer som yrkesgrupp. Jag anser att detta är skadligt för yrkeskåren som sådan då den grundläggande nivån riskerar att bli lägre i dessa verksamheter jämfört med andra arbetsplatser som utövar socialt arbete där det finns en gemensam grundkompetens. Flera av informanterna uttryckte att de inte utvecklades och att deras kunskap underminerades. En annan anledning till att jag tror att detta är skadligt för yrkeskåren är att socialt arbete är ett kvinnodominerat yrke, som redan är lågavlönat och som redan kämpar med att få högre samhällsstatus. Genom att anställa personer som är okvalificerade kan lönerna hållas nere men även den professionella statusen behålls på en låg nivå. Vilket även flera informanter nämnde. Jag har personligen svårt att se att man inom andra yrken som kräver högskoleexamen skulle kunna anställa personer som saknade grundläggande kompetens.

Tre av de sex intervjuade har under uppsatsens slutskede meddelat att de sagt upp sig från sina arbeten, ytterligare en har berättat att hon aktivt söker annat arbete och planerar byta jobb. Eventuellt säger det någonting om resultatet att mer än hälften av informanterna valt att lämna yrket. Jag intervjuade fyra informanter i ett skede där frustrationen uppenbarligen var stor och kritiken skarp. Kanske gjorde det att de kunde vara öppnare med vad de tyckte och tänkte om de redan hade bestämt sig för att lämna och inte kände någon lojalitetskonflikt med sin arbetsgivare? Å andra sidan finns det i frustrationen risk att perspektivet de förmedlade grundade sig i besvikelse och frustration. Det är sannolikt en slump att mer än hälften av de som intervjuades lämnat eller planerar att lämna yrket men det är ändå talande för just denna studie.

6.2 Förslag på vidare forskning

I denna studie har sex stycken socionomer som arbetar som fältarbetare bidragit med sin syn på professionalitet, yrkesrollen samt de utmaningar de sett inom verksamhetsområdet. Detta skildrar deras uppfattning, såsom den ser ut våren 2020. Denna studie bidrar med dessa fältarbetares

reflektioner och tankar kring sin egen arbetssituation. I de databassökningar jag gjorde hittade jag endast en svensk forskningsartikel där fältarbetares syn på sin yrkesroll benämndes som jag använt i min tidigare forskning. Det finns forskning om fältarbetare generellt men just kring fältarbetares yrkesidentitet finns väldigt lite, dvs en kunskapslucka, vilket kan vara intressant att forska vidare på. Jag hittade studier om socionomers yrkesidentitet, kuratorers yrkesidentitet, myndighetsutövares yrkesidentitet samt HVB-personals yrkesidentitet men endast en om fältarbetares.

En intressant aspekt är att vissa av mina informanter talade om problem inom professionaliteten och yrkesidentiteten som uppstår utifrån en genusaspekt. Två informanter nämnde att kvinnor förväntas vara både socialt kompetenta och samtidigt ha en högskoleexamen medan kraven på männens akademiska kompetens inte var lika hög, där det räckte med att vara någorlunda socialt kompetent. Kan det faktum att kvinnor är överrepresenterade på socionomutbildningar i Sverige vara en anledning till att det finns färre män som kan arbeta som kvalificerade socialarbetare och att man då sänker kraven för dem för att man anser att det inom vissa sociala arbeten räcker med personliga egenskaper? Intressant vidare forskning hade kunnat vara att göra en kvalitativ och kvantitativ studie för att undersöka hur många män respektive kvinnor som arbetar som fältarbetare samt vilken utbildningsgrad de har och undersöka om man kan dra några slutsatser kring om det finns skillnader utifrån detta eller inte. Genom att ställa liknande frågor som jag ställt, till män som arbetar som fältarbetare, kan man undersöka om det finns någon skillnad kopplat till utbildningsgraden och upplevelsen av att kunna utföra ett professionellt socialt arbete ur ett genusperspektiv. Hur påverkar det yrkesidentiteten när vissa på en arbetsplats har högskoleexamen i socialt arbete som krav medan personer utan socionomexamen kan få samma tjänst. Hur kan det ha blivit så att det är en gemensam sanning för samtliga av de intervjuade fältarbetarna att ”sköna snubbar” eller ”sköna personer” får samma jobb med samma lön som personer med socionomexamen?

I en sådan forskning skulle man kunna undersöka genusaspekten närmare, det är svårt för mig att egentligen dra några slutsatser om detta då det inte är det jag ämnar undersöka, dock är det tydligt att det är något som en del av informanterna i denna studie funderat kring. Informanterna lyfter denna aspekt och tror att det påverkar deras yrkesidentitet och förutsättningar till att kunna vara professionella. I en forskningsstudie om detta hade man kunnat undersöka om det har någon betydelse.

En annan intressant del som man kan forska vidare på är informanternas syn på att arbetsuppgifterna inte är kompetensbaserade. Fyra av sex informanter uttryckte att de skulle ”checka av” områden som av ledningen och politikerna ansågs vara stökiga på grund av ungdomsvistelse och jämförde sig med ordningsvakter. Hur kommer det sig att arbetsuppgifternas koppling till socialt arbete inom just fältarbete är så otydlig?

Referenser

- Ander, Birgitta (2005). *Möten i mellanrummet: socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Stockholm: Gothia
- Björn Andersson (2013). *Finding ways to the hard to reach—considerations on the content and concept of outreach work*, *European Journal of Social Work*, 16:2, 171-186, DOI: 10.1080/13691457.2011.618118
- Brante, T. (2015). *Professionerna i kunskapssamhället: en jämförande studie av svenska professioner*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.
- Jönson, H. (2010). *Sociala problem som perspektiv: en ansats för forskning & socialt arbete*. (1. uppl.) Malmö: Liber.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3. [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Meeuwisse, A. & Swärd, H. (red.) (2013). *Perspektiv på sociala problem*. (2., omarb. utg.) Stockholm: Natur & kultur.
- Oliver, C. (2013). *Social Workers as Boundary Spanners: Reframing our Professional Identity for Interprofessional Practice*, *Social Work Education*, 32(6), 773-784. doi: 10.1080/02615479.2013.765401
- Payne, M. (2006). *What is professional social work?*. (2., revised ed.) Bristol: Policy Press.
- RiF (u.å) *Socialt fältarbete – en definition*. Riksförbundet för Fältarbetare
- SFS 2003:460. *Lag om etikprovning av forskning som avser människor*. Hämtad 11 april, 2020, från Riksdagen, https://www.riksdagen.se/sv/Dokument/Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-2003460-om-etikprovning_sfs-2003-460/
- Shmulik Szeintuch, *Street Work and Outreach: A Social Work Method?*, *The British Journal of Social Work*, Volume 45, Issue 6, September 2015, Pages 1923–1934, <https://doi-org.esh.idm.oclc.org/10.1093/bjsw/bcu103>

Svensson, K., Johnsson, E. & Laanemets, L. (2008). *Handlingsutrymme: utmaningar i socialt arbete*. Stockholm: Natur & kultur.

Thurén, T. (2019). *Vetenskapsteori för nybörjare*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.

Topor, A. & Borg, M. (2008). *Relationer som hjälper: om återhämtningsprocesser vid svåra psykiska problem*. Lund: Studentlitteratur.

Ulfsdotter Eriksson, Y. & Flisbäck, M. (2011). *Yrkesstatus: erfarenhet, identitet och erkännande*. (1. uppl.) Malmö: Liber.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed* [Elektronisk resurs]. (Reviderad utgåva). Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad 20 april, 2020, från <http://vr.se>

Årling, C. (2016). *Fältare har ingen som helst effekt*. Hämtad 24 april, 2020, från <https://www.stockholmdirekt.se/nyheter/faltare-har-ingen-som-helst-effekt/repdpnpkb!XGxPtvS8KIUp6kEvP8Z77Q/>

Bilaga 1 – intervjuguide

Inledande frågor

- Hur länge har du arbetat som fältarbetare?
- Vilken yrkeserfarenhet har du?
- Vilken utbildning har du gått?

Yrkesrollen

- Hur skulle du beskriva ditt arbete som fältarbetare?
- Vad har du för arbetsuppgifter?
- Hur tror du att din omgivning ser på din yrkesroll, exempelvis andra professionella? Vad tänker du själv om din yrkesroll?
- Hur ser dina egna förväntningar ut på din yrkesroll?
- Vilka egenskaper anser du är viktiga för din yrkesroll?
- Använder ni några specifika metoder? Arbetar ni evidensbaserat?

Professionalitet

- Hur ser du på professionalitet inom fältarbetet?
- Upplever du att du som socionom har den kompetensen som krävs för att utföra din yrkesroll?
- Hur använder du dig utav din kompetens i ditt arbete?
- Anser du att dina arbetsuppgifter är utformade utifrån din kompetens? (Möjliga följdfrågor: Finns det arbetsuppgifter som du inte anser att du har rätt kompetens för? Har du kompetens som du inte får användning utav?)
- Har dina närmsta kollegor samma kompetens som du har?
- Finns det några hinder eller svårigheter för dig i hur du är professionell/i din professionalitet?
- Vad anser du att du behöver för att utvecklas i din roll som fältarbetare?
- Har du någonting mer som du vill lyfta?

Bilaga 2 – samtyckesinformation

För att genomföra denna studie kommer jag under våren 2020 att hålla sex stycken intervjuer med fältarbetare i Stockholms län. Intervjuerna beräknas ta mellan 45-70 minuter. I uppsatsen kommer jag inte att uppge vilken stadsdel eller kommun du som informant verkar i, den enda informationen som kommer ges är att du arbetar i Stockholms län. På grund av rådande pandemi och smittorisk kommer några av intervjuerna att hållas via videochatt eller telefon, i de fallen kommer denna information att skickas ut till informanterna via mail eller post.

- Informantens deltagande i studien är helt frivilligt. Informanten kan avbryta sitt deltagande i studien när som helst, dock behöver det meddelas innan studien publiceras.
- Intervjuerna kommer spelas in och därefter transkriberas.
- Det insamlade materialet kommer endast att användas för denna studie.
- Materialet kommer att hanteras konfidentiellt.
- Den delen av intervjun som publiceras kommer hanteras på sådant sätt att den inte kan härledas till dig som deltar i studien.
- När uppsatsarbetet är färdigt kommer transkriberingar och inspelningar från intervjuerna att raderas.

Jag som intervjuperson intygar härmed att jag har tagit del av ovanstående information

Namnunderskrift

Namnförtydligande

Studiens författare intygar härmed att jag kommer följa ovan givna punkter

Namnunderskrift

Namnförtydligande